

KANSAINVÄLISET MUUTTOLIIKEET JA LIKKUMATTOMUUS: PAKOLAISTAUSTAISTEN NUORTEN AIKUISTEN IDENTITEETIT, TOIMIJUUS JA ÄÄNI

UUDELLEEN PILOTOINNIN KÄSIKIRJA

NEW ABC – JYU tiimi

Katarzyna Kärkkäinen

Sari Pöyhönen

Networking the
Educational World:
Across Boundaries for
Community-building

Kansainväliset muuttoliikkeet ja liikkumattomuus: pakolaistaustaisten nuorten aikuisten identiteetit, toimijuus ja ääni. Uudelleen pilotoinnin käsikirja.

Alkuperäinen teos: International migrations and (im)mobilities: identities, agency and voice of refugee background young adults. Repilot action activity handbook.

ENSIMMÄINEN PAINOS

huhtikuu 2024

TEKIJÄT

Katarzyna Kärkkäinen

Jyväskylän yliopisto

Kieli- ja viestintätieteiden laitos

Atheneum (A-rakennus), Seminaarinkatu 15

40014 Jyväskylä yliopisto

Sari Pöyhönen

Jyväskylän yliopisto

Soveltavan kielentutkimuksen keskus (SOLKI)

Agora (Ag rakennus), Mattilaniemi 2

40014 Jyväskylän yliopisto

KÄÄNNÖS

Eeva-Leena Haapakangas, Sari Pöyhönen ja Katarzyna Kärkkäinen

TOIMITUS

Elhuyar

ISBN: 978-951-39-9896-7

Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

**Networking the
Educational World:
Across Boundaries for
Community-building**

**JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ**

SISÄLLYS

NEW ABC -hanke pähkinänkuoressa.....	5
Mitä on yhteiskehittäminen?.....	6
Tämän pilotin mukauttaminen eri tilanteisiin	6
Uudelleen pilotoinnin tavoitteet ja päämäärät	10
Miten tämä käsikirja toimii ja kenelle siitä voi olla hyötyä?	11
Miten tätä käsikirjaa kannattaa käyttää?	11
OSA I: YLEISIÄ HUOMIOITA	12
Kansainväliset muuttoliikkeet ja nuorten ukrainalaisten pakolaisten liikkuvuus- ja liikkumattomuusprosessit	12
Yhteistyö sidosryhmien kanssa.....	12
Uudelleen pilotoinnin aktiviteetit ja osallistujat.....	14
Multimodaalisen ja taidelähtöisen työpajan yhteiskehittämisen vaiheet.....	14
Katsaus työpajan tapaamisiin ja aktiviteetteihin	16
Videon yhdessä tekemisen vaiheet	32
Toimintojen laajentaminen, kokemusten jakaminen ja muiden sidosryhmien osallistaminen ..	36
OSA II: METODISIA JA EETTISIÄ HUOMIOITA.....	39
Hankkeiden ja tutkimuksen teko pakolaistaustaisten nuorten aikuisten kanssa	39
Multimodaalisen ja taidelähtöisen yhteiskehittämisen hyödyt	40
Multimodaalisten ja taidelähtöisten yhteistyöhankkeiden eettisiä huomioita	42
OSA III: TUTKIMUSPROSESSIIN LIITTYVIÄ POHDINTOJA	44
Tavoitteiden ja tutkimuskysymysten muotoilu	44
Tutkimuskohteen etsiminen ja tutkittavien rekrytointi	45
Tutkimustiedote ja tietoon perustuva suostumus.....	46
Kenen kanssa ja miten?	47
Etnografisen tiedon tuottaminen	48
Havainnot ja kenttämuistiinpanot.....	49
Äänitallennetut aktiviteetit, tapaamiset ja työpajatapaamiset.....	49
Haastattelu(t)	50
Visuaalinen materiaali, tuotokset ja kirjoitetut tekstit	51
Viestintäkanavat	51
OSA IV: LOPULLISEN VIDEON TEKO.....	52
Osallistujien ääni ja toimijuudesta neuvottelemisen.....	52
Kielellisistä käytänteistä ja identiteeteistä neuvottelemisen.....	53
OSA V: VIESTINTÄ JA JULKAISEMINEN	54
Lähteet	55
Lisää luettavaa.....	56
Kiitokset.....	57

JOHDANTO

Tästä käsikirjasta löydät:

- Lyhyen kuvauksen NEW-ABC -hankkeesta ja sitä ohjaavista pääkäsitteistä;
- joitakin yleisiä ohjeita ja erityisiä vinkkejä tämän pilotin mukauttamiseksi erilaisiin olosuhteisiin;
- pilotin tavoitteet ja päämäärät;
- perusteellisen kuvauksen toteutetuista aktiviteeteistä sekä vinkkejä niiden toistamiseen;
- joitakin kokemuksistamme nousseita pohdintoja, jotka voivat olla hyödyllisiä sinulle tehdessäsi mukautuksia.

NEW ABC -hanke pähkinäkuoressa

NEW ABC on Euroopan unionin Horisontti 2020-tutkimus- ja innovaatio-ohjelman rahoittama hanke. Hankkeeseen osallistuu 13 kumppania yhdeksästä Euroopan maasta, ja sen tavoitteena on kehittää ja toteuttaa yhdeksän pilottia. Kaikissa NEW ABC -piloteissa (toimintaan perustuvissa interventioissa) on mukana pakolais- ja maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria, mutta myös opettajia, perheitä, yhteisöjä ja muita koulutuksen sidosryhmiä, jotka yhdessä kokeilevat jotain uutta voimaantuakseen ja saadakseen äänensä kuuluviin.

Jos haluat tietää lisää NEW ABC:stä, **tästä linkistä** pääset hankkeen verkkosivuille, ja löydät tietoa myös muista piloteista:

newabc.eu

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Mitä on yhteiskehittäminen?

Ennen kuin esittelemme toimintoja, jotka on luotu yhdessä nuorten kanssa pilotissa *Kansainväliset muuttoliikkeet ja liikkumattomuus: pakolaistaustaisten nuorten aikuisten identiteetit, toimijuus ja ääni*, haluaisimme selittää muutamalla sanalla yhteiskehittämisen peruspiirteitä.

Yhteiskehittäminen on menetelmä, jolla kehitetään demokraattisia kumppanuuksia tutkijoiden ja paikallisten sidosryhmien ja yhteisöjen välillä edistämällä niiden osallistumista käytäntöjen suunnitteluun, jotka on räätälöity tiettyyn kontekstiin ja vastaavat yhteisön sekä heidän palvelemissaan osallistujien tarpeisiin.

Yhteiskehittäminen soveltuu erityisen hyvin lisäämään kansalaisten sitoutumista ja osallistumista poliittiseen päätöksentekoon seuraavista syistä:

- 👑 Sen ytimessä on loppukäyttäjän saama arvo.
- 👑 Se antaa erityistä merkitystä yhteisesti luotujen käytäntöjen toteuttamiselle.
- 👑 Se sisältää alusta alkaen laajemmat tiedonlevitysstrategiat osana suunnittelua.

Kaikki tässä käsikirjassa esitellyt aktiviteetit on suunniteltu ja toteutettu yhdessä eri yhteistyökumppaneiden kanssa ottaen huomioon nuorten näkökulmat ja antaen heille mahdollisuuden tuoda esiin unelmiaan ja tarpeitaan. Yhteistyökumppaneihin kuuluivat ennen kaikkea nuoret pakolaisosallistujat, nuoria pakolaisia tukevat institutionaaliset sidosryhmät, tutkijat ja yhteisötaiteilijat. Nuoret osallistujat pohtivat sosiaalisia roolejaan ja asemaansa yhteisössä ja yhteiskunnassa laajemmin, arkikokemuksiaan ja ihmissuhteitaan sekä tulevaisuuden toiveitaan Suomessa. Valmentajat ja yhteisötaiteilijat saivat myös mahdollisuuden kriittisesti analysoida työtään ja ammatillista rooliaan nuorten pakolaisten tukemisessa.

Tämän pilotin mukauttaminen eri tilanteisiin

NEW ABC -hankkeen keskeinen tavoite on varmistaa, että kaikki yhdeksän pilottia voidaan mukauttaa ja toistaa erilaisissa konteksteissa (esim. eri maissa, koulutusjärjestelmissä ja erilaisissa yhteisöissä). Alkuperäisen toteutuksen valmistuttua kaikki pilottitoiminnot testattiin uudelleen toisessa partnerimaassa ja toisen NEW ABC -tiimin toimesta. Meidän pilottimme toteutettiin ensin Italiassa ja sen jälkeen uudelleen Suomessa. Voit lukea lisää eri pilottointiversioista NEW ABC -portaalista. Jos olet kiinnostunut toteuttamaan tämän toiminnan eri kontekstissa, saatat pitää näitä suosituksia hyödyllisinä.

Tärkeimmät ehdotukset organisaatioille, jotka ovat kiinnostuneita toteuttamaan tätä ja muita NEW ABC -hankkeen pilotteja uudelleen

o Käytä aikaa miettiäksesi, mikä on ainutlaatuista omassa kontekstissasi ja mitä saattaa olla tarpeen mukauttaa.

Saatat joutua pohtimaan, onko tarpeen tehdä muutoksia tai mukautuksia tiettyjen ominaispiirteiden, kuten maantieteellisten, sosiaalisten tai kulttuuristen seikkojen, kannalta. Jos esimerkiksi suunnittelet työskenteleväsi eri kansallisista ja etnisistä taustoista tulevien lasten ja nuorten kanssa, saatat haluta panostaa resursseja tulkkien palkkaamiseen tukemaan nuoria osallistujia hankkeen aikana.

o Kutsu mukaan kollegoja sekä koulun sisältä että ulkopuolelta työskentelemään yhdessä.

Jos tarvitset muiden koulun kollegoiden (esimerkiksi opettajien tai kouluavustajien) tukea, kannattaa ottaa heidät mukaan varhaisessa vaiheessa ja varmistaa, että heidän mielipiteensä otetaan huomioon siinä, mitä heidän mielestään on tärkeää tehdä osana projektia.

o Työskentele lasten ja nuorten kanssa ja sopikaa yhdessä, miten tulette tekemään yhteistyötä.

Ota nuoret ja lapset mukaan alusta alkaen ja varmista, että heidän mielipiteensä, taitonsa ja tarpeensa ohjaavat hankkeen suunnittelua. Esimerkiksi voit päättää ottaa mukaan pienen neuvonantajaryhmän nuoria, jotta he voivat auttaa hankkeen käynnistämisessä.

o Suunnittele oppimisympäristösi.

Työskenteletkö esimerkiksi kouluissa vai koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä (esim. nuorisoryhmät, iltapäiväkerhot, viikonloppukerhot jne.)? Tämä määrittää myös sen, miten rakennat toimintoja (esim. pitkäkestoinen hanke tai yksittäisiä aktiviteetteja) ja kuinka monta osallistujaa on mukana kerrallaan (esim. koko kouluvuoden aikana tai pienemmän nuorisoryhmän kanssa).

o Tee ”toivelista” materiaaleista, resursseista ja palveluista, joita saatat tarvita.

Hankkeen ideoita kehittäessä on tärkeää pohtia, mitä resursseja tarvitset. Esimerkiksi missä aiot toteuttaa aktiviteettejä? Minkä tyyppisiä tiloja tarvitset? (esim. huoneita, ulkotiloja). Kannattaa myös miettiä saavutettavuuteen liittyviä asioita (esim. pysäköintimahdollisuudet, pyörätuolilla liikkuminen, WC-tilat, julkisen liikenteen pysäkkien läheisyys). Toivelistaan voi sisältyä myös ideoita aktiviteeteistä (esim. retket, museovierailut) tai yhteistyöstä erityisasiantuntijoiden kanssa (esim. digitaiteilija, draamaopettaja). Yhtä tärkeää on miettiä, mitä materiaaleja tarvitset aktiviteettejä varten (esim. paperiarkkeja, maaleja, vihkoja, kyniä, valkotaulun käyttöoikeus, verkkokoulutuskursseja jne.).

o Panosta aikaa ja huolellisuutta turvallisen ympäristön yhteiseen luomiseen.

Varmista, että varaat aikaa suhteita rakentaville toiminnoille, jotka kannustavat osallistujia tutustumaan toisiinsa ja kehittämään luottamusta koko ryhmässä. Virvokkeet ja välipalat auttavat luomaan rennomman sosiaalisen ympäristön, joten varmista, että

olet miettinyt vieraanvaraisuusbudjettisi!

o Tue hankkeen osallistujia.

Tarjoa koulutusta ja taitojen kehittämismahdollisuuksia tukemaan niitä, jotka osallistuvat hankkeen toimintoihin (esim. opiskelijat, kouluavustajat tai muut opettajat). Onko erityisiä sosiaalisia, kulttuurisia, kielellisiä tai oppimiseen liittyviä tarpeita, jotka sinun on otettava huomioon?

o Arvioi uudelleenpilotointisi toimintaa.

Jokainen hanke tarjoaa ainutlaatuisen oppimismahdollisuuden pohtia, mikä toimi, mikä ei toiminut ja mitä voitaisiin tehdä toisin. Varaa aikaa hankkeesi arvioinnin suunnitteluun ja mieti toimintoja, joista voisi olla hyötyä arvioinnissa (esim. palautepostikortit, reflektiot, luovat vastaukset, ryhmäpohdinnat).

o Suunnittele etukäteen.

Kun laadit ”toimintasuunnitelmaa” ja mietit, miltä hankkeesi voisi näyttää, on tärkeää keskittyä myös sitouttamista ja levittämistä koskeviin suunnitelmiin. Harkittavia asioita voivat olla esimerkiksi:

- Mitä keskeisiä asioita aiotte käsitellä?
- Miten osallistujat voivat osallistua näihin toimiin mielekkäällä tavalla?
- Keitä ovat ensisijaiset kohderyhmät (esim. paikallinen yhteisö, päätöksentekijät)

Toivomme, että nämä ehdotukset voivat tukea suunnitteluprosessia, kun päätät, miltä tulevat aktiviteetit hankkeessasi voisivat näyttää.

Mitä mukautuksia teimme alkuperäisen pilotin toteuttamiseksi omassa ympäristössämme?

Laajensimme Suomessa pilottitoimia ja tutkimusaktiviteetteja, jotka alun perin toteutettiin Italiassa. Italiassa kollegamme työskenteli enimmäkseen yksilöiden kanssa, kun taas Suomessa teimme yhteistyötä nuorten ryhmän kanssa. Kollegamme Italiassa teki yhteistyötä väliaikaisten pakolaisten vastaanottokeskusten kanssa. Tämä ei ollut mahdollista Suomessa erilaisten sosiaalisten olosuhteiden ja lainsäädännöllisten seikkojen vuoksi. Esimerkiksi Suomessa kaikki turvapaikkaa hakevat henkilöt eivät päädy tilapäisiin transit-keskuksiin, vaan heistä tulee pikemminkin tavanomaisten vastaanottokeskuspalvelujen käyttäjiä, kunnes lopullinen päätös tehdään. Toteutimme uusintapilotin ja siihen liittyvän tutkimuksen yhteistyössä organisaatioiden kanssa, jotka tukevat Jyväskylän kaupungin nuoria pakolaisia. Tärkein yhteistyökumppanimme ja tutkimuskohteemme oli Aurinkopaja, Jyväskylässä toimiva hanke, joka perustettiin alun perin tarjoamaan toimintaa 15–29-vuotiaille ukrainalaisille nuorille aikuisille. Suomessa uusintapilotointi ja siihen liittyvä tutkimus toteutettiin kuuden viikon multimodaalisena ja taideperustaisena yhteiskehittämisen työpajana sekä kahdeksan kuukauden mittaisena

videoprojektina, joka toteutettiin yhteistyössä Aurinkopajan ohjaajien, nuorten ja taiteilijoiden kanssa.

Italiassa pilottitoimien painopiste oli tutkimuksessa. Suomessa osallistujat saattoivat osallistua NEW ABC -toimintoihin (kuuden viikon työpaja) ilman, että heidän tarvitsi osallistua tutkimukseen. Italiassa pääasiallisia aineistonkeruumenetelmiä olivat puolistrukturoidut ja narratiiviset haastattelut, jotka yhdistettiin digitaaliseen tarinankerrontaan. Suomessa aineisto kerättiin etnografisesti ja siihen sisältyi havaintoja ja kenttämuistiinpanoja, puolistrukturoituja ja narratiivisia haastatteluja, äänitallennettuja aktiviteetteja, tapaamisia ja työpajasessioita sekä visuaalista materiaalia, esineitä ja lyhyitä kirjallisia tekstejä.

Toisin kuin Italiassa, tutkimustoimintaan osallistuneilla nuorilla oli sama tausta: he olivat kaikki ukrainalaisia ja olivat paenneet kotimaastaan Venäjän helmikuussa 2022 tekemän hyökkäyksen vuoksi. Varmistaaksemme hankkeen kestävyuden ja laajentamiskelpoisuuden testasimme kuitenkin toimintaamme monipuolisemman pakolaistaustaisten nuorten ryhmän kanssa (2. NEW ABC -työpaja). Pyysimme 2. työpajan osallistujilta palautetta (epävirallisesti), mutta emme tehneet tutkimusta toiminnan tästä osasta. Suomessa osallistujat olivat nuorempia kuin Italiassa.

Uudelleen pilotoinnin tavoitteet ja päämäärät

Italiassa toteutetun alkuperäisen pilottihankkeen **tavoitteena** oli tutkia:

- o nuorten aikuisten turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten elämää ja muuttoliikettä erittäin monimutkaisissa ajallis-paikallisissa asetelmissa;
- o osallisuuden ja kotoutumisen prosesseja formaalin (esim. koulu, työ) ja informaalin oppimisen (esim. sosiaaliset suhteet ja kohtaamiset) kautta;
- o subjektiviteettien (uudelleen)rakentaminen ("henkilön minäkäsitys") ja identiteettien rakentaminen ("kuka on" ja "kuka ei ole" suhteessa "muihin") haastattelujen ja digitaalisten kertomusten ja tarinankerronnan avulla.

Ottaen huomioon erot pilotoinnin ja uusintapilotoinnin konteksteissa sekä pilotointi- ja tutkimusaktiiviteettien toteutustavoissa (ks. yllä), muotoilimme nämä tavoitteet uudelleen. Uusintapilotin tavoitteena Suomessa oli **tutkia ja kehittää parempaa ymmärrystä** seuraavista asioista:

- pakolaistaustaisten nuorten aikuisten maahanmuuttokokemuksista;
- arjen oppimiskokemuksista uudessa ympäristössä ja mahdollisuuksista luoda toivoa itsensä ja oman paikan löytämiselle näissä uusissa olosuhteissa soveltamalla erilaisia taiteellisia menetelmiä, kuten valokuvausta ja videoita;
- subjektiviteettien (uudelleen)rakentamisen prosesseista ("henkilön minäkäsitys"), kuulumisesta ja identiteeteistä ("kuka on" ja "kuka ei ole" suhteessa "muihin") osallistumalla yhteistoiminnallisiin, multimodaalisiin ja taideperustaisiin interventioihin ja projekteihin.

Lisäksi tavoitteenamme oli **esitellä** yhteiskehittämiseen, multimodaalisuuteen ja taiteeseen perustuvia aktiiviteettejä eri sidosryhmille, kuten nuoria aikuisia pakolaisia tukeville kansalaisjärjestöille. Näin pyrimme **säilyttämään** tässä pilottihankkeessa (Pilotti 9) alun perin kehitettyjä toimintoja ja mahdollisesti **lisäämään** yhteistyötä eri sidosryhmien välillä.

Miten tämä käsikirja toimii ja kenelle siitä voi olla hyötyä?

Tämä käsikirja on kehitetty alkuperäisen Italian pilotoinnin uusintapilotointivaiheessa. Italian tiimi tuotti ensimmäisen käsikirjan, jossa kuvataan yksityiskohtaisesti yhteiskehittämisen vaiheita ja eri aktiiviteettejä. Tässä käsikirjassa esitellään kokoelma Suomessa toteutettuja ja yhteisesti luotuja oppimisaktiiviteetteja ja -resursseja. Käsikirja esittelee vaiheittain kaikki yhteisesti luodut aktiiviteetit, joita voit toistaa, mukauttaa ja arvioida oppilaidesi kanssa.

Tästä käsikirjasta on hyötyä, jos haluat:

- o toteuttaa vastaavia aktiiviteettejä formaaleissa ja informaaleissa oppimisympäristöissä;
- o käynnistää yhteistyöhön, multimodaalisuuteen ja taiteeseen perustuvan projektin ja/tai tutkimuksen nuorten aikuisten pakolaisten kanssa.
- o Tämä käsikirja:

- tarjoaa taustatietoa kansainvälisistä muuttoliikkeistä ja nuorten ukrainalaisten pakolaisten liikkuvuus- ja liikkumattomuusprosesseista;
- tarjoaa yleiskatsauksen uusintapilottiin sekä sen suhteeseen tutkimukseen ja kohderyhmään;
- tarjoaa yksityiskohtaisen, vaiheittaisen kuvauksen uusintapilotin toimista (esim. yhteiskehittämisen työpaja, videohanke ja toiminnan laajentaminen);
- käsittelee mahdollisuuksia ja haasteita, jotka liittyvät yhteistoiminnallisten, multimodaalisten ja taideperustaisten hankkeiden ja tutkimusten toteuttamiseen;
- tarkastelee nuorten aikuisten pakolaisten kanssa toteutettavien hankkeiden ja tutkimusten erityispiirteitä;
- antaa esimerkkejä prosesseista, joilla luodaan nuorille aikuisille pakolaisille toivoa sekä mahdollisuuksia identiteetin uudelleenmäärittelyyn ja oppimiseen erilaisten multimodaalisten, taidepohjaisten, yhteiskehittelyyn perustuvien ja osallistavien lähestymistapojen avulla;
- kuvaa ja pohtii pilotin yhteydessä tehtyä tutkimusta;
- tarjoaa hyödyllisiä vinkkejä, esimerkkejä ja ideoita.

Tämä uudelleen pilotointi ja käsikirja on tarkoitettu erilaisille yhteiskunnallisille toimijoille, jotka vastaanottavat ja tarjoavat kokonaisvaltaista tukea pakolaistaustaisille nuorille aikuisille:

- järjestöt (esim. kansalaisjärjestöt, epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen keskuksset)
- vapaaehtoiset
- kansalaisryhmät (esim. harrastuskerhot)
- opettajat
- poliittiset päättäjät

Käsikirja on tarkoitettu myös maahanmuuttajien kotouttamisen parissa työskenteleville tutkijoille.

Miten tätä käsikirjaa kannattaa käyttää?

On täysin sinusta itsestäsi kiinni, miten hyödynnät näitä opastavia materiaaleja. Uudelleen pilotoinnin aktiviteettien aikana opimme, että jokainen pilotointi ja uudelleen pilotointi on erilainen, ja pilotointia muokkaavat maantieteelliset, sosiaaliset ja oikeudelliset olosuhteet, joissa pilotointi toteutetaan. Esittelemme yksityiskohtaisen katsauksen niistä prosesseista ja toiminnoista, jotka loimme yhdessä yhteistyökumppaniemme, osallistujiemme ja taiteilijoiden kanssa. Kehotamme teitä luomaan omat ainutlaatuiset ja paikalliset versionne. Kaikki aktiviteettimme luotiin yhdessä sidosryhmien ja osallistujien kanssa, ja ne vastasivat heidän tarpeitaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Näin ollen näitä toimintoja on mahdotonta toistaa sellaisinaan, mutta kokemuksemme ja vinkkimme voivat inspiroida sinua luomaan omia aktiviteetteja ja tutkimushankkeita.

OSA I: YLEISIÄ HUOMIOITA

Kansainväliset muuttoliikkeet ja nuorten ukrainalaisten pakolaisten liikkuvuus- ja liikkumattomuusprosessit

Uudelleen pilotoinnin aktiviteetit oli suunnattu erityisesti nuorille aikuisille ukrainalaispakolaisille. Venäjän hyökättyä Ukraina helmikuussa 2022 miljoonat ukrainalaiset joutivat jättämään kotinsa ja pakenemaan muihin Euroopan maihin. Tämä vaati isäntämailta välitöntä reagointia ja erilaisia tukitoimia. Tilanne on poikkeuksellisen haastava nuorille aikuisille, jotka ovat usein jääneet syrjään isäntämaidensa oppilaitoksista koulutusjärjestelmien ja opetuskielen erojen vuoksi. Voidaan sanoa, että heidän elämänsä on ainakin väliaikaisesti pysähdyksissä, ennen kuin he saavat uusia näkökulmia siihen, miten asettaa tulevaisuuden tavoitteet uudelleen. Monet uskoivat jäävänsä Suomeen rajatuksi ajaksi; sodan jatkuessa näille nuorille, heidän perheilleen sekä kansallisille ja paikallisille päättäjille on kuitenkin yhä selvempää, etteivät he välttämättä voi palata Ukrainaan (Alho ym., 2022; Svyrenenko & Koptsyukh, 2022).

Voit lukea lisää muuttoliikkeiden kehityskaarista sekä turvapaikanhakijoihin ja pakolaisiin liittyvistä liikkuvuus- ja liikkumattomuusprosesseista italialaisen kollegamme laatimasta pilottitoimintojen käsikirjasta [pilottitoimintojen käsikirjasta](#) (Mazzaferro, 2022). Hyödyksesi voivat olla myös tutkimukset Suomeen yksin tulleista ala-ikäisistä ja aikuisista turvapaikanhakijoista (Pöyhönen et al., 2020; Pöyhönen & Simpson, 2021). Kiinnitämme huomiota useisiin uudelleen pilotoinnin kannalta olennaisiin avainkohtiin:

- o Maahanmuuttajia, jotka muuttavat paikasta toiseen ja/tai siirtyvät eri paikkojen läpi, ei voida ymmärtää ottamatta huomioon liikkumattomuutta tai väliaikaisia pysähdyksiä, sekä epävarmoja ja haavoittuvia elinolosuhteita.
- o Maahanmuuttajat voivat kuitenkin mukauttaa muuttoliikkeeseen liittyviä päätöksiään ja tavoitteitaan kokemustensa perusteella, jotka liittyvät liikkumattomuuteen, välitilaan ja odottamiseen.
- o Turvapaikanhakijat ja pakolaiset ovat rakenteellisten ja institutionaalisten voimien kohteina mukaan lukien erilaiset diskurssit, ajattelutavat sekä luokittelut maahanmuuttajista ja muuttoliikkeistä.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Tärkeimmät uudelleen pilotoinnin aktiviteetit (yhteiskehittämisen työpaja ja videoprojekti) toteutettiin yhteistyössä Aurinkopajan kanssa. Aktiviteettien laajentaminen (toiminnan esittely muille sidosryhmille) tehtiin yhteistyössä kaikkien kolmen osallistuvan organisaation, Aurinkopajan, Paremmiin Yhdessä ry:n ja Monikulttuurikeskus Glorian kanssa.

*Osallistujia tulossa takaisin tauolta
Aurinkopajan tiloihin (Kansalaistoiminnan
keskus Matara -rakennuksen edessä)*

Aurinkopajan sisäänkäynti

Lyhyet kuvaukset yhteistyöorganisaatioista

Aurinkopaja on osa Jyväskylän kaupungin Nuorten taidetyöpajaa. Alun perin Aurinkopaja perustettiin Ukrainasta Keski-Suomeen ja Jyväskylään tulleiden pakolaisten seurauksena, ja se tukee 15–29-vuotiaiden nuorten aikuisten sosioemotionaalista kotoutumista. Kevästä 2023 lähtien Aurinkopaja on tarjonnut toimintaa kaikille pakolaistaustaisille ja suomen kielen opiskelua aloitteleville nuorille. Yhteistyö Aurinkopajan kanssa sisälsi ensimmäisen kuuden viikon yhteiskehittämistyöpajan ja sen tapaamisten suunnittelun ja toteutuksen. Aurinkopajan valmentajat osallistuivat myös videohankkeen aktiviteettien suunnitteluun sekä laajentamistoimintaa koskevaan suunnitteluun, toteutukseen ja osallistujien rekrytointiin.

Paremmiin Yhdessä ry on kansalaisjärjestö, joka tukee oikeudenmukaisuutta ja kantaa yhteiskunnallista vastuuta muutoksen aikaansaamiseksi. Järjestö toimii erityisesti Jyväskylässä ja Keski-Suomessa ja toteuttaa erilaisia kehittämishankkeita maahanmuuttajien kotoutumisen ja hyvinvoinnin sekä heidän vastaanottonsa kehittämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Järjestö ohjaa maahanmuuttajia selviytymään paremmin arjesta Suomessa ja luo suomalaisille ja maahanmuuttajille mahdollisuuksia oppia toinen toisiltaan.

Monikulttuurikeskus Gloria on kansalaisjärjestö, joka on avoin ja kansainvälinen kohtaamispaikka. Gloria järjestää erilaisia tapahtumia ja keskustelufoorumeita monikulttuurisuudesta, osallisuudesta ja kotoutumisesta ja pyrkii kehittämään tasa-arvoisempaa ja rasminvastaista yhteiskuntaa.

Paremmiin Yhdessä ry ja Monikulttuurikeskus Gloria olivat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa laajentamistoimintaa sekä osallistujien rekrytointia.

Pohdi, ketkä voisivat olla sinun yhteistyökumppaneitasi ja millä tavoin he voisivat olla mukana.

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Uudelleen pilotoinnin aktiviteetit ja osallistujat

Uudelleen pilotoinnin aktiviteetit toteutettiin kuuden viikon yhteissuunnittelutyöpajan (12 osallistujaa) ja kahdeksan kuukauden videoprojektin (6 osallistujaa) avulla. NEW ABC -työpaja toteutettiin osana Aurinkopajan säännöllistä toimintaa. Videoprojekti tehtiin pääasiassa osallistujien vapaa-ajalla. Tutkimustoiminta keskittyi tähän osaan uudelleen pilotoinnin aktiviteetteja. Yksityiskohtainen kuvaus tutkimustoiminnasta on tämän käsikirjan osassa III.

Kaikki ensimmäisen yhteiskehittelytyöpajan ja videoprojektin osallistujat olivat 17–24-vuotiaita ukrainalaisia pakolaisia. Yksityiskohtainen kuvaus osallistujista on tämän käsikirjan osassa III.

Suurin osa työpajan osallistujista ja kaikki videohankkeen osallistujat sekä kaksi Aurinkopaja-valmentajaa osallistuivat uudelleen pilotoinnin tutkimusosioon.

Lisäksi testasimme aktiviteetteja monipuolisemmalla osallistujajoukolla (11 nuorta aikuista pakolaista) kolmesta Jyväskylän kaupungin monikulttuurisuuden ja kotouttamisen parissa toimivasta organisaatiosta. Kustakin yhteistyöorganisaatiosta kaksi edustajaa osallistui näiden laajentamistoimintojen suunnitteluun ja toteutukseen.

Se, miten toteutat aktiviteetteja, riippuu asiayhteydestä ja tarpeistasi. Jotta saisit apua omien aktiviteettiesi luomiseen, esittelemme vaiheet, jotka havaitsimme keskeisiksi näiden aktiviteettien toteuttamisessa. Esitämme myös yleiskatsauksen työpajan tapaamisista ja toiminnoista. Lopuksi pohdimme tutkimusprosessia ja julkaisemiseen liittyviä asioita.

Multimodaalisen ja taidelähtöisen työpajan yhteiskehittämisen vaiheet

Vaihe 1. Yhteistyökumppanien löytäminen. Aloitimme prosessin verkostoitumalla ja kartoittamalla niitä toimintoja, joita oli sillä hetkellä tarjolla pakolaisnuorille. Otimme yhteyttä järjestöihin ja tahoihin, jotka tukevat pakolaistaustaisia nuoria ja joilla on kokemusta yhteiskehittämisen käytännöistä tai jotka ovat muuten kiinnostuneita niistä. Alustavien neuvottelujen, sidosryhmien tarpeiden kuuntelemisen ja kolmen eri organisaation toiminnan havainnoinnin jälkeen teimme yhdessä päätöksen toteuttaa kaksi yhteiskehittämisen työpajaa: toisen yhteistyössä Aurinkopajan kanssa ja toisen yhteistyössä kolmen kaupungissa toimivan järjestön kanssa (Aurinkopaja, Paremmiin Yhdessä ry ja Monikulttuurikeskus Gloria).

Vaihe 2. Verkostojen laajentaminen. Keskustelimme muiden mahdollisten yhteistyökumppaneiden, yksityishenkilöiden ja sidosryhmien, kuten kulttuurikeskusten ja yksittäisten taiteilijoiden kanssa. Tämän tuloksena luotiin yhdessä lista mahdollisia yhteistyökumppaneita sekä kartoitettiin kiinnostuksen kohteita ja mahdollisia tapoja tehdä yhteistyötä tulevaisuudessa.

Vaihe 3. Keskeisistä käsitteistä neuvottelemisen sidosryhmien kanssa.

Yhteistyökumppaneiden etsimiseen liittyi neuvotteluja hankkeen keskeisistä käsitteistä ja tukipilareista, kuten asioiden yhdessä kehittämisestä ja hoitamisesta sekä multimodaalisuudesta.

Vaihe 4. Kohderyhmään tutustuminen. Kun työpajojen järjestämispaikat oli päätetty, käytimme huomattavan paljon aikaa (neljä kuukautta) kohderyhmäämme tutustumiseen. Tämä tarkoitti osallistumista erilaisiin aktiviteetteihin, joita Jyväskylässä oli tarjolla erityisesti ukrainalaisille nuorille aikuisille, liittymistä asiaankuuluviin WhatsApp-ryhmiin ja vapaaehtoistyötä kaikkien kolmen yhteistyöorganisaation tarjoamissa aktiviteeteissa.

Vaihe 5. Materiaalien ja ideoiden jakaminen infotilaisuuksissa. Hankkeesta ja sen keskeisistä ajatuksista luotiin informatiivista ja inspiroivaa materiaalia, ja tiedotustilaisuuksia järjestettiin instituutioiden sidosryhmille ja osallistujille. Tämä oli tärkeää rakentamaan luottamusta kaikkien yhteistyökumppaneiden kesken. Tilaisuuksissa tiedotettiin tutkimukseen osallistumisen ehdoista, jotka liittyivät uudelleenpilotointiin, sekä allekirjoitettiin tietoon perustuva suostumus. Materiaali tarjottiin englanniksi, suomeksi, venäjäksi ja ukrainaksi. Löydät vinkkejä tietoon perustuvan suostumuslomakkeen laatimiseen tämän käsikirjan osasta III.

Vaihe 6. Työpajan aikataulun ja sisällön laatiminen yhdessä. Pystyimme määrittelemään osallistujien ja yhteistyökumppanien odotukset erilaisten aktiviteettien avulla. Niitä olivat ryhmätyöt, aivoriihet, äänestykset, mieltymysten kartoitukset sekä keskustelut, jotka koskivat osallistujien ensimmäiseen tapaamiseen tuomia tärkeitä esineitä. Esimerkiksi kävi selväksi, että meille ryhmänä oli tärkeää viettää aikaa yhdessä, luoda muistoja ja pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia. Nuoret halusivat jakaa kokemuksiaan Jyväskylässä asumisesta ja olivat erityisen kiinnostuneita luovista ja taiteellisista menetelmistä, kuten valokuvauksesta, videosta, kuvanveistosta, piirtämisestä ja maalaamisesta. Tapaamisia vetivät niihin palkatut taiteilijat. Tässä vaiheessa hyödynsimme aiemmin luotua potentiaalisten yhteistyökumppaneiden listausta löytääksemme taiteilijoita, jotka voisivat vetää työpajatapaamisia nopealla varoitusajalla.

Vaihe 7. Jatkuva neuvottelu työpajan rakenteesta ja sisällöstä. Keskustelimme osallistujien ja Aurinkopajan valmentajien kanssa työpajan rakenteesta, sisällöstä ja aikataulusta. Nämä keskustelut jatkuivat koko työpajan ja uudelleen pilotoinnin ajan. Tämä auttoi meitä tunnistamaan ja ottamaan huomioon uusia ehdotuksia. Säännölliset purkupalaverit Aurinkopajan valmentajien kanssa jokaisen tapaamisen jälkeen olivat erittäin hyödyllisiä, kun arvioimme edistymistämme ja sitä, mitä meidän oli otettava huomioon seuraavissa tapaamisissa. Kunkin tapaamisen suunnittelu eteni siten, että keskustelimme (yleensä verkkovälitteisesti etänä) palkatun taiteilijan kanssa. Näissä keskusteluissa pohdittiin tulevan tapaamisen rakennetta ja sisältöä sekä taiteilijan ammatillista roolia siinä.

Vaihe 8. Lopputapahtuman isännöinti ja palautteen kerääminen työpajoista ja aktiviteeteista. Lopputapahtuma luotiin yhdessä sidosryhmien ja osallistujien kanssa. Järjestimme NEW ABC -työpajan lopputapahtuman Aurinkopajan Avoimet ovet -tapahtuman yhteydessä. Nuorille oli tärkeää esitellä työpajan toiminnasta syntyneitä taiteellisia projektejaan. Lopputapahtuman aikana vedimme myös muutamia palautetehtäviä ja loimme tilaa spontaaneille keskusteluille NEW ABC -toiminnasta. Opimme, että yhteiskehittämiseen voi liittyä odottamattomia käännteitä, kuten keskusteluja (vaikeista) tunteisiin liittyvistä aiheista. Rennomman päätöspäivän ja aktiviteettien merkitys oli suuri kokemuksista oppimiselle ja joskus myös negatiivisten kokemusten käsittelemiselle. Toteutimme myös palautekeskustelun Aurinkopajan valmentajien kanssa. Opimme, että oli hyödyllistä luoda

sidosryhmille tilaa reflektoinnille ja näin edistää heidän (ja meidän) ammatillista kehittymistä.

Hyödyllisiä vinkkejä työpajatoiminnan mukauttamiseksi uusille sidosryhmille ja osallistujille

- >> Ota osallistujat aktiivisesti mukaan suunnittelemaan työpajaympäristön rakennetta, sisältöjä ja käytänteitä (esim. soitettavaa musiikkia).
- >> Luo rentouttava ilmapiiri.
- >> Toista samoja käytäntöjä (esim. tapaamisissa samaa rakennetta).
- >> Hyödynnä kaikkia käytettävissä olevia kieliä (usean kielen limittäinen käyttö).
- >> Näytä esimerkkejä muissa yhteiskehittämishankkeissa syntyneistä taiteellisista tuotoksista inspiraation sytyttämiseksi.

Katsaus työpajan tapaamisiin ja aktiviteetteihin

Tässä osiossa tehdään yleiskatsaus työpajan tapaamisiin ja aktiviteetteihin sekä esitellään yksityiskohtaiset kuvaukset joistakin esimerkkinä toimivista aktiviteeteista.

Taulukko 1. NEW ABC -työpajojen rakenne, tapaamisten tavoitteet ja keskeiset aktiviteetit

Tapaamiset	Tavoitteet	Keskeiset aktiviteetit
Tapaaminen 1	<ul style="list-style-type: none"> - Esitellään hanke ja sen suhde tutkimukseemme - Esitellään työpajan keskeiset käsitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Esittäytymiset - Työpajan tutkijoita haastatellaan NEW ABC -aktiviteeteista ja niiden suhteesta tutkimukseen - Esitellään työpajan aihe - Jaetaan materiaalia osallistujille ja sidosryhmille eri kielillä - Jaetaan ohjeet seuraavaa suunnittelukokousta varten (tuo mukanasasi jokin sinulle tärkeä esine)

Tapaamiset	Tavoitteet	Keskeiset aktiviteetit
Tapaaminen 2	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnitellaan työpajaa ja sen aktiviteetteja - Selvitetään yksilöille ja koko ryhmälle tärkeitä asioita - Kartoitetaan osallistujien mieltymyksiä ja selvitetään, millaisia projekteja he haluaisivat toteuttaa - Sovitaan NEW ABC -työpajan säännöistä - Tarjotaan yksityiskohtaista tietoa siitä, mitä tutkimustoimintaan osallistuminen pitää sisällään 	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan NEW ABC -aktiviteetteihin liittyvästä tutkimuksesta, allekirjoitetaan suostumuslomakkeet - Kartoitetaan mieltymyksiä ja käytettävissä olevia resursseja - Keskustellaan työpajan säännöistä ja laaditaan säännöt - Osallistujat kertovat tuomistaan esineistä - Ryhmätyöskentelyä siitä, mitä projekteja osallistujat haluaisivat luoda ja millä tavoin
Tapaaminen 3	<ul style="list-style-type: none"> - Esitellään työpajan rakenne ja sisältö sekä keskustellaan siitä tarkemmin suunnittelutapaamisten aktiviteettien pohjalta - Keskustellaan ja piirretään siitä, mikä tuo osallistujille voimaa ja iloa - Kirjoitetaan rohkaiseva postikortti itselle 	<ul style="list-style-type: none"> - Työpajan rakenteen esittely - Ideoidaan ja piirretään asioita, jotka tuovat elämään valoa ja iloa - Kirjoitetaan postikortti itselle - Lauletaan, kuunnellaan ja soitetaan musiikkia
Tapaaminen 4	<ul style="list-style-type: none"> - Luodaan Ukrainan kartta osallistujien muistoista Ukrainasta - Keskustellaan muistoista ja niiden merkityksestä - Suunnitellaan valokuvaus- ja videotapaamisten sisältö ja lopputapahtuman aktiviteetit 	<ul style="list-style-type: none"> - Ukrainan kartan veistäminen osallistujien yksittäisistä veistoksista - Taiteellisten tuotosten ja niiden edustamien muistojen jakaminen - Aivoriihi valokuvaus- ja videotapaamisten tavoitteista ja sisällöistä sekä keskustelu osallistujien odotuksista lopputapahtumalta
Tapaaminen 5	<ul style="list-style-type: none"> - Luodaan laulun sanoituksia aiheesta minun tulevaisuuteni/meidän tulevaisuutemme - Pohditaan tulevaisuutta koskevia tunteita ja näkökulmia piirtämisen ja musiikillisen toiminnan avulla 	<ul style="list-style-type: none"> - Tunteiden ilmaiseminen piirtämällä - Laulun sanoitusten kirjoittaminen - Sanoitusten jakaminen muiden kanssa - Musiikilliset aktiviteetit
Tapaaminen 6	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnitellaan muki tai t-paita 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjeet mukiin tai t-paidan suunnitteluun - Kuvan valitseminen mukiin tai t-paitaan - Osallistujien valitsemien kuvien jakaminen ja niistä keskusteleminen - Keskustellaan ja neuvotellaan valokuvaus- ja videotapaamisten (tapaamiset 7 ja 8) sekä lopputapahtuman aikatauluista
Tapaaminen 7	<ul style="list-style-type: none"> - Opitaan ottamaan ja muokkaamaan hyviä valokuvia - Otetaan kauniita kuvia toisistamme Jyväskylässä ammattivalokuvaajan opastuksella 	<ul style="list-style-type: none"> - Vuorovaikutteinen, multimodaalinen luento hyvien valokuvien ja videoiden editoinnista - Kaupunkikävely ja valokuvien ottaminen

Tapaaminen 8	<ul style="list-style-type: none"> - Opitaan tekemään ja muokkaamaan hyviä videoita - Kerätään kuvamateriaalia osallistujien elämästä Jyväskylässä 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaupunkikävely ja videoiden tallentaminen - Vuorovaikutteinen, multimodaalinen luento videoiden editoinnista - Tapaamisissa otettujen valokuvien ja videoiden editointi
Loppu-tapahtuma	<ul style="list-style-type: none"> - Kerätään palautetta NEW ABC -toiminnasta eri sidosryhmiltä - Esitellään kaupungin sidosryhmille NEW ABC -toimintaa ja taiteellisia tuotoksia - Tehdään yhteenveto NEW ABC:n toiminnoista ja keskustellaan tulevista suunnitelmista 	<ul style="list-style-type: none"> - Palautekeskustelut ja -aktiviteetit - Osallistuminen Aurinkopajan Avoimien ovien aktiviteetteihin - NEW ABC -toiminnan yhteenveto

Työpaja koostui kahdeksasta tapaamisesta ja lopputapahtumasta. Lopputapahtuma oli osa Aurinkopajan Avoimet ovet -tapahtumaa. Kukin tapaaminen kesti kolme tuntia. Tarjosimme ruokaa ja välipalaa tapaamisten aikana. Kahvia ja lounasta tarjottiin ennen suunniteltua toimintaa. Tämän osallistujaryhmän kohdalla huomasimme, että useampi lyhyempi kahvitauko oli parempi kuin yksi pitkä. Osallistujien nähtävillä oli seinälle laitettu yleiskatsaus työpajasta ja päivän tapaamisesta. Osallistujat ja Aurinkopajan valmentajat arvostivat tapaa, jossa kulloisenkin tapaamisen yleiskatsaus oli nähtävillä.

Tapaamisen tyypillinen rakenne (aikataulu laitettiin seinälle jokaisen tapaamisen aluksi)

Tapaaminen 1: Esittely ja tietoisuus

Tämän tapaamisen tavoitteena oli, että osallistujat, valmentajat ja tutkijat oppisivat toistensa nimet ja tietäisivät, mistä NEW ABC:ssä on kyse. Tavoitteena oli myös, että kaikki osallistujat ymmärtäisivät uudelleen pilotoinnin ja tutkimustoiminnan tarkoituksen omalla äidinkielellään. Valmistelimme tähän tapaamiseen tietoa eri kielillä, ja paikalla oli tulkki.

Tapaaminen 2: Tapaamisten aktiviteettien suunnittelu

Tässä tapaamisessa pyrimme selvittämään osallistujien mieltymyksiä, millaisia projekteja he haluaisivat toteuttaa työpajan aikana, ja mikä on tärkeää heille yksilöinä ja ryhmänä. Halusimme myös tietää, millaisia tunteita osallistujilla oli työpajan alkaessa. Tämän tapaamisen jälkeen osallistujilla oli riittävästi tietoa tutkimuksesta ja he pystyivät päättämään, haluavatko he osallistua tutkimustoimintaan.

Tapaamisen ensimmäisessä osassa työskentelimme kahdessa ryhmässä kahden tehtävän parissa. Ryhmällä 1 oli mahdollisuus saada tietoa tutkimustoiminnasta englanniksi ja äidinkielellään, lukea yhdessä tutkijan (ja tulkin) kanssa tutkimukseen osallistumisen ehdot ja tehdä päätös osallistumisesta allekirjoittamalla tietoon perustuva suostumus. Ryhmällä 2 oli tilaisuus pohtia sääntöjä, joita osallistujien olisi noudatettava työpajan aikana. Lisäksi he saivat kertoa mieltymyksistään taiteellisten menetelmien ja tarjoiltavien ruokien suhteen. Kartoitimme myös käytettävissä olevia kielellisiä resursseja. Ryhmät vaihtoivat paikkaa keskenään noin 20 minuutin kuluttua.

>> Aktiviteetti: Kävelygalleria

Ennen aktiviteettia valmistelimme julisteita, joissa oli ohjeita äänestämiseen tai julisteiden yhdessä luomiseen. Käytimme seuraavia julisteita:

NEW ABC -säännöt: Käytimme pohjana Aurinkopajan sääntöjä ja pyysimme osallistujia kommentoimaan Post it -lapuilla, jos on muita sääntöjä, joita meidän pitäisi lisätä ja noudattaa NEW ABC -työpajassa.

Luovat ja taiteelliset menetelmät: Listasimme erilaisia taiteellisia menetelmiä ja pyysimme osallistujia äänestämään emojiiden avulla

Olen kiinnostunut siitä

Kuulostaa mielenkiintoiselta, haluaisin kokeilla

Kielelliset resurssit: Listasimme eri kieliä ja pyysimme osallistujia äänestämään emojiiden avulla:

Pystyn käyttämään tätä kieltä itsevarmasti

Pystyn kommunikoimaan tällä kielellä jossain määrin

Pyysimme osallistujia lisäämään muita osaamiaan kieliä listalle

NEW ABC -ruokalista: Pyysimme osallistujia luomaan yhdessä NEW ABC -ruokalistan listaamalla ruokia tai välipaloja, joita he haluaisivat meidän tarjoilevan työpajan aikana.

>> Aktiviteetti: Kerro esineestä, jonka toit mukaan tapaamiseen

Ohjeet:

- 1) Pyydä osallistujia tuomaan mukanaan heille tärkeä esine.
- 2) Jaa osallistujat kolmen hengen ryhmiin. Pyydä heitä päättämään kuka tekee muistiinpanoja ja kuka esittää kysymyksiä. Pysimme osallistujilta luvan tämän toiminnan tallentamiseen. Jos aiot tallentaa toimintaa, anna jokaiselle ryhmälle tallennin ja nimeä henkilö, joka vastaa tallentamisesta. Ohjeista heitä tallentimen käytössä.

Tarvikkeet

- Äänitallennin
- Kysymyskortit jokaiselle ryhmälle

Kerrontaa tärkeistä tapaamiseen tuoduista esineistä

- 3) Anna jokaiselle ryhmälle kortti, jossa on seuraavat kysymykset ja ohjeet: 1) Puhukaa esineestä ja siitä, miksi olette tuoneet sen (miksi tämä esine on sinulle tärkeä?) 2) Mikä on sinulle tärkeää tällä hetkellä? 3) Mitä ajattelet tulevaisuudesta?
- 4) Pyydä jokaista ryhmää tekemään yhteenveto aktiviteetista: Mitä esineitä esiteltiin ryhmässänne? Miksi toitte nämä esineet? Mikä on teille ryhmänä tärkeää? Kirjatkaa vastaukset ylös – tästä on hyötyä työpajan luonnoksen ja tapaamisten aiheiden laatimisessa!

>> Aktiviteetti: Millaisia projekteja haluaisit toteuttaa NEW ABC -työpajan aikana?

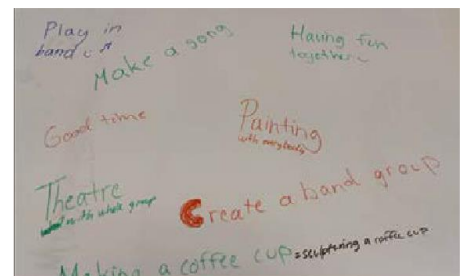
Ohjeet:

- 1) Näytä osallistujille muutamia taiteellisia tuotoksia, joita nuoret ovat tehneet samantyyppisissä hankkeissa.
- 2) Jaa osallistujat 4–6 hengen pienryhmiin.
- 3) Esittele keskustelua ohjaavat kysymykset osallistujille: Millaisia projekteja haluaisit toteuttaa tämän työpajan aikana? Millaisilla menetelmillä haluaisit toteuttaa projektisi? Onko projektisi mahdollista toteuttaa näillä menetelmillä?
- 4) Pyydä osallistujia kirjoittamaan kaikki heidän ideansa julisteeseen.

Pyydä jokaista ryhmää esittelemään julisteensa ja keskustelemaan projekteista, joihin he haluaisivat keskittyä ja mitkä projekteista ovat mahdollisia toteuttaa. Keskustele työpajan mahdollisesta rakenteesta ja sisällöstä.

Tarvikkeet

- Isoja papereita
- Tusseja
- Post-It -lappuja

Ryhmäkeskustelujen aikana yhdessä luotu juliste niistä projekteista, joita osallistujat haluaisivat toteuttaa työpajan aikana

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Tapaaminen 3: Mikä antaa sinulle voimia ja iloa?

Tässä tapaamisessa tehtävänä oli luoda lista asioista, jotka mahdollisesti antavat meille voimaa ja iloa. Osallistujat kertovat muille, mikä erityisesti antaa heille voimaa ja iloa. Pyrimme myös kehittämään työpajan rakennetta ja sisältöä niin, että kaikki osallistujat ja valmentajat hyväksyvät sen. Otimme hyväksyvästi vastaan osallistujien toiveet itsensä löytämisestä, piirtämisestä ja maalaamisesta ja hauskanpidosta yhdessä. Otimme huomioon osallistujien kiinnostuksen musiikkiin.

>> Aktiviteetti: Ideointi ja piirtäminen

Ohje:

- 1) Pyydä osallistujia lähettämään ennen tapaamista lauluja, jotka antavat heille voimaa ja iloa. Laadi soittolista ennen tapaamista ja soita musiikkia koko piirustus-/maalausaktiviteetin ajan.
- 2) Pyydä osallistujia kertomaan, mikä antaa heille voimaa ja iloa. Sovi kuka kirjoittaa avainsanat julisteeseen. Meidän tapaamisessamme valitsimme kaksi henkilöä, jotka kirjoittivat avainsanat englanniksi ja venäjäksi. Sanat käännettiin myös suomeksi. Lista toimi hyvin johdantona tapaamiselle ja inspiraationa piirustustehtävälle.
- 3) Pyydä osallistujia piirtämään tai maalaamaan jotain, mikä antaa heille voimaa ja iloa. Osallistujat voivat tehdä tämän yksin tai pareittain.
- 4) Jos aiot tallentaa yhteenveto-osuuden, pyydä siihen osallistujien lupa. Aktiviteetin päätteeksi pyydä osallistujia keskustelemaan siitä, mitä he piirsivät tai maalasivat ja miksi.

Tarvikkeet

- Kyniä
- Maaleja
- Siveltimiä
- Paperia

Yhteenveto-osuus: Osallistujat kertomassa piirroksistaan

>> Aktiviteetti: Kirjoitetaan postikortti itselle

Ohje:

- 1) Pyydä osallistujia sulkemaan silmänsä ja kuvittelemaan, että he ovat 80-vuotiaita ja tapaavat tulevan minänsä. He saavat tulevaisuuden minältään postikortin. Pyydä osallistujia kuvittelemaan, mitä postikorttiin on kirjoitettu ja mitä heidän tulevaisuuden minänsä haluaisivat sanoa heille.
- 2) Pyydä osallistujia kirjoittamaan postikortti tulevaisuuden minälleen. Voit ehdottaa osallistujille, että he kirjoittaisivat sen, mitä he näkivät sulkiessaan silmänsä.
- 3) Pyydä osallistujia lukemaan ääneen postikortin teksti (vain jos he itse haluavat).

Tarvikkeet

- Paperia
- Kyniä

Päätimme tämän istunnon soittamalla eri soittimia ja laulamalla yhdessä. Musiikkitoimintaa ohjasi muusikko Alina Kliuch. Tämän tapaamisen aikana pyysimme osallistujia myös kommentoimaan luonnosta työpajan rakenteesta ja sisällöstä.

Tapaaminen 4: Veistetään Ukrainan kartta osallistujien muistoista

Tässä tapaamisessa tavoitteena oli luoda Ukrainan kartta, jossa olisi osallistujien muistoja Ukrainasta. Tämä aktiviteetti täytti osallistujien toiveet veistosten luomisesta. Osallistujat pitivät muistoja itsessään tärkeinä. Tapaamista ohjasi ukrainalainen taiteilija ja kuvanveistäjä Anton Amit, ja sen sisällöstä neuvoteltiin taiteilijan kanssa etukäteen.

Tarvikkeet

- Canvas-taulu
- Savea
- Tikkuja veistämiseen
- Liimaa

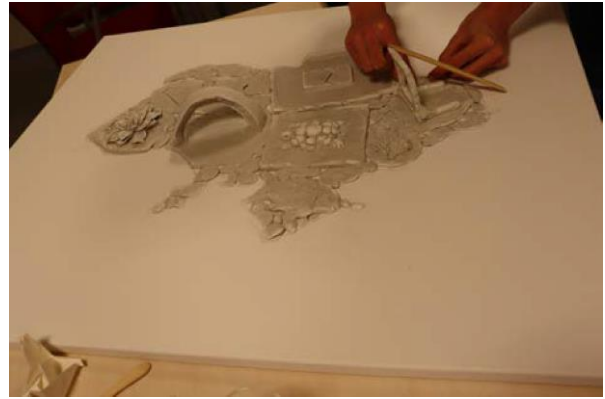
Ohje:

- 1) Piirrä kartta Ukrainasta canvas-taululle.
- 2) Pyydä osallistujia veistämään esine, joka edustaa heidän lapsuuden muistojaan.
- 3) Pyydä osallistujia sijoittamaan esine siihen kohtaan Ukrainan kartalla, jossa muisto tapahtui. Tämän aktiviteetin aikana kuuntelimme musiikkia, johon osallistujilla liittyi hyviä muistoja. Osallistujat valitsivat kappaleet ja lähettivät ne meille soittolistaa varten.
- 4) Pyydä osallistujia kertomaan, mitä he veistivät ja miksi. Kysy osallistujilta etukäteen, voisitko tallentaa yhteenveto-osuuden (jos suunnittelet tekeväsi niin).
- 5) Liimaa veistokset canvas-taululle. HUOM: Anna veistosten kuivua.

Osallistujat veistämässä muistojaan

Ukrainan kartan rakentaminen osallistujien (veistetyistä) muistoista

Tauon jälkeen ideoimme lopputapahtumaa kaikkien osallistujien kanssa ja keskustelimme muutaman (sillä hetkellä paikalla olleen) osallistujan kanssa valokuva- ja videotapaamisista. Päätimme tapaamisen laulamalla yhdessä ja tekemällä yhteenvedon muille sekä neuvottelemalla edelleen kuva- ja videotapaamisten ideoista.

Tapaaminen 5: Kirjoitetaan sanat Minun/meidän tulevaisuus -lauluun

Tämän tapaamisen tavoitteena oli kirjoittaa sanat ja mahdollisesti melodia laululle ”Minun/meidän tulevaisuus”, jotta osallistujien toive luoda laulu toteutuisi. Osallistujat korostivat myös, että heidän tulevaisuuteensa (yksilöinä ja yhteisönä) liittyvät aiheet ovat heille tärkeitä. Osallistujat kuuntelivat musiikkia, piirsivät ja kirjoittivat sanoja, jotka ilmaisivat parhaiten heidän senhetkisiä tunteitaan. Sitten kirjoitimme laulun sanat aiheesta ”Minun/meidän tulevaisuus”. Aktiviteetissa osallistujat jakoivat sanoituksiaan, keskustelivat tulevaisuutensa luomisesta ja vaikeiden tunteiden hallinnasta. Tapaaminen päättyi yhteislauluun. Tapaamisen ohjaajana oli muusikko Alina Kliuch.

Tapaaminen 6: Oman mukiin ja/tai t-paidan suunnittelu

Tätä tapaamista varten tavoitteena oli, että osallistujat valmistavat muki- ja/tai t-paitamallin ja etsivät kuvan tai piirroksen, jota he haluaisivat mallissa käyttä. Tämän aktiviteetin avulla pystyimme täyttämään osallistujien toiveet suunnitella esine, jonka he voisivat viedä kotiin. Tapaaminen luotiin yhdessä taiteilija Minna Lehväslaihon kanssa. Osallistujat saivat suunnitella (piirtää tai valita kuvan/valokuvan) mukiin ja/tai t-paitaan. Annoimme taiteilijan kanssa tapaamisen alussa joitakin suuntaviivoja kuvan valintaan sekä lisäohjeita ja esimerkkejä suunnitelluista mukeista ja t-paidoista. Jotkut suunnittelivat itselleen, ja pari osallistujaa halusi suunnitella jotain tyttöystävälleen. Päätimme aktiviteetin kertomalla, millaisia kuvia olemme valinneet tai piirtäneet ja miksi sekä kenelle suunnittelimme mukiin ja/tai t-paidan. Painatuksen järjesti taiteilija. Päätimme tapaamisen keskustelemalla seuraavan viikon ohjelmasta.

Osallistujat jakavat mukeihin/t-paitoihin valitsemiaan kuvia

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Tapaaminen 7: Kaunis kuva minusta Jyväskylässä

Tämän tapaamisen tarkoituksena oli opettaa osallistujille, miten he voivat ottaa hyviä valokuvia matkapuhelimella. Näin saimme Jyväskylässä otettuja kauniita valokuvia osallistujista. Osallistajat ehdottivat itse tapaamisen sisältöä ja aihetta, minkä jälkeen niistä neuvoteltiin ammattivalokuvaaja/mediatuottaja Harith Raad Salihin kanssa. Tapaaminen alkoi valokuvaajan pitämällä luennolla ammattimaisten valokuvien ottamisesta matkapuhelimella. Jatkoimme tapaamista kaupunkikävelyllä (osallistujien ehdottamalla reitillä) ja otimme valokuvia toisistamme matkalla ja Harjun kaupunkipuiston kauniissa talvimaisemissa. Päätimme tapaamisen siihen.

Osallistajat ottamassa valokuvia toisistaan

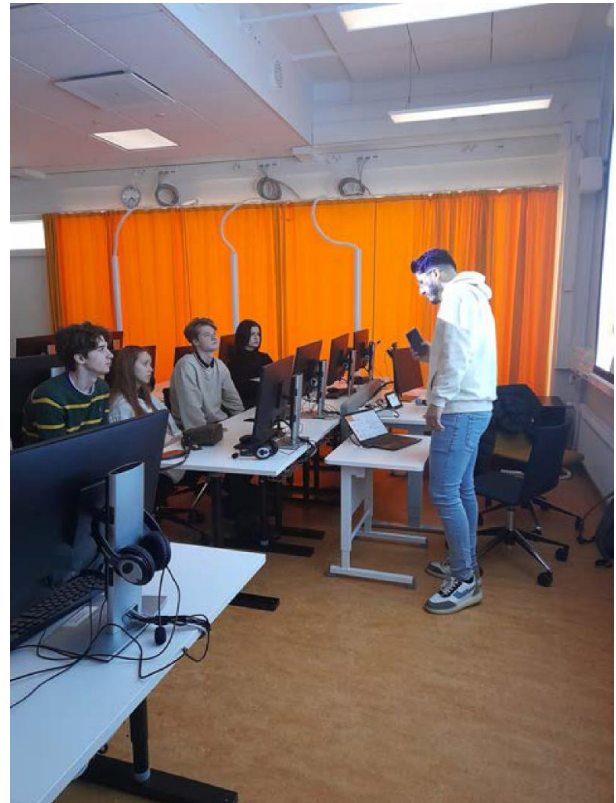
Mediatuottaja Harith Raad Salih neuvomassa osallistujia hyvien kuvien ottamisessa (kaupunkikävely)

Tapaaminen 8: Yksi päivä elämässämme Jyväskylässä

Tätä tapaamista varten pyrimme siihen, että osallistujilla olisi jonkin verran videomateriaalia, joka liittyisi heidän kokemuksiinsa Jyväskylässä asumisesta. Tarkoituksena oli opettaa heitä muokkaamaan valokuviaan ja videoitaan ilmaisilla mobiilikäyttöön tarkoitetuilla editointisovelluksilla. Tässä tapaamisessa täytimme osallistujien toiveet oppia lisää videoiden tekemisestä ja muokkaamisesta. Osallistujat ehdottivat tapaamisen sisältöä ja aihetta (Yksi päivä elämässämme Jyväskylässä), ja siitä neuvoteltiin tarkemmin Harith Raad Salihin kanssa. Etenimme osallistujien ehdottaman aiheen mukaan ja otimme huomioon heidän toivomansa tiedon kuvaamisesta; valokuvaaja/mediatuottaja ehdotti tapaamisen rakennetta. Aloitimme istunnon tapaamalla kaupungin keskustassa ja lähtemällä kävelylle. Koska oli hyvin kylmä, osallistujat ehdottivat, että menisimme kaupungin kirjastoon ja videokuvaisimme siellä. Sen sijaan, että osallistujat olisivat kuvanneet itseään Jyväskylässä asumisen kokemuksiensa koskevien kysymysten mukaan, he halusivat tehdä omat videotallenteensa, minkä hyväksyimme. Tapaaminen jatkui luennolla videoiden muokkaamisesta matkapuhelimilla ja kokeilemalla joitakin sovelluksia videoiden muokkaamiseen.

Videoiden tekemistä kaupunginkirjastolla ja luento videoeditoinnista (yliopistolla)

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

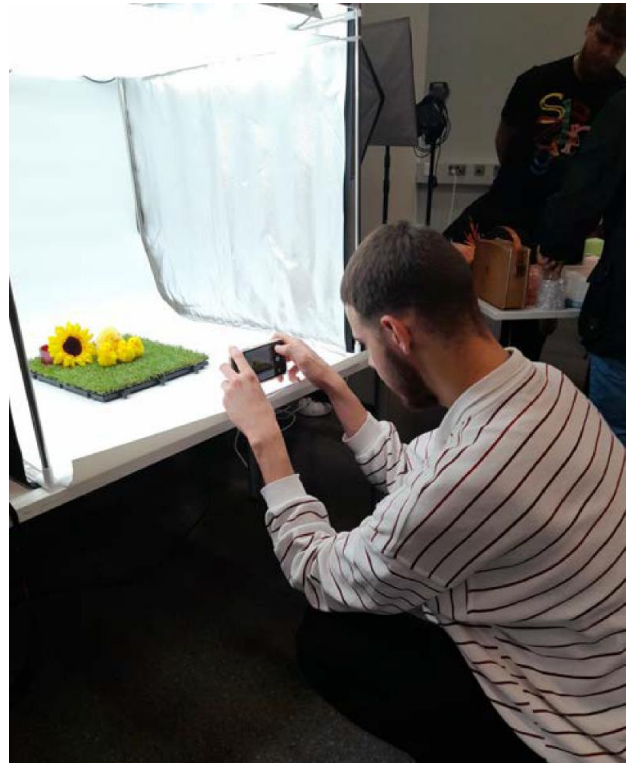

Lopputapahtuma ja palautteenanto

Tässä tapaamisessa otimme huomioon osallistujien toiveet pitää hauskaa yhdessä. Viimeisen tapahtumapäivän osallistujat ja Aurinkopajan valmentajat toteuttivat yhdessä. Valmentajien ehdotuksesta työpaja yhdistettiin Aurinkopajan Avoimet ovet -tapahtumaan. Aamupäivällä osallistujilla oli mahdollisuus keskustella Harith Raad Salihin kanssa ja saada yksilöllisiä neuvoja valokuvien ja videoiden muokkaamiseen. Lopputapahtumassa tavoiteltiin seuraavia asioita:

- 1) Osallistujat ja kaikki muut sidosryhmään kuuluvat lähtisivät työpajasta hyvillä mielin.
- 2) Mahdolliset kielteiset tunteet käytäisiin läpi.
- 3) Tiedämme, miten olemme onnistuneet uudelleen pilotoinnin aktiviteeteissa.
- 4) Aurinkopajan Avoimet ovet -tapahtuman kävijät saavat tietoa NEW ABC:n aktiviteeteista ja antavat meille palautetta.

Lounaan jälkeen keskustelimme työpajasta. Kysyimme osallistujilta, miten työpaja sujui ja mitä olisi voitu tehdä paremmin. Näytimme osallistujille julisteen, jossa oli yleiskatsaus työpajan tapaamisista ja niiden sisällöstä, ja pyysimme heitä keskustelemaan siitä, mitkä tapaamisista olivat onnistuneita ja mikä teki niistä onnistuneita. Sen jälkeen osallistujat osallistuivat Aurinkopajan ja Nuorten taidetyöpajan valmistelemiin aktiviteetteihin (bändikeikka, pingistä ja muita pelejä, lautapelejä, valokuvaustyöpaja, kirpputori, askartelua).

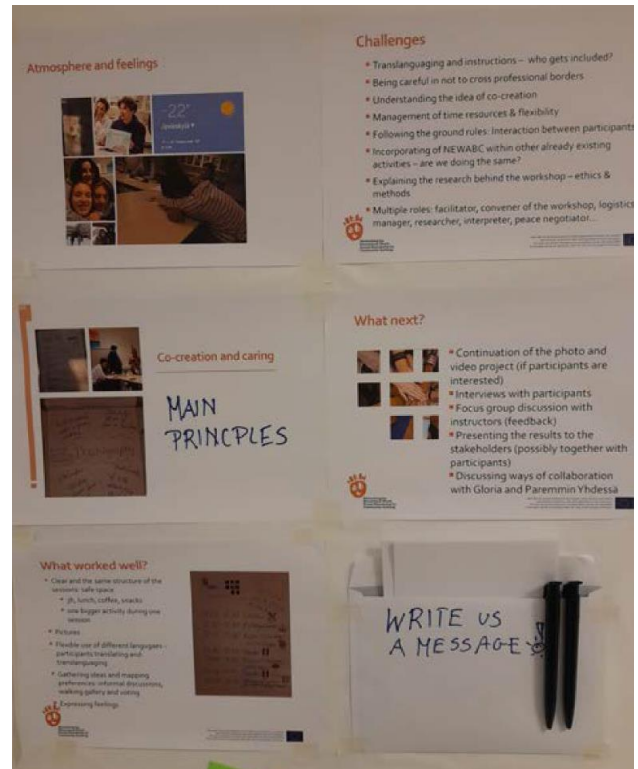

Työpajan osallistujat kokeilemassa erilaisia Nuorten taidetyöpajan järjestämiä aktiviteetteja

Networking the
Educational World:
Across Boundaries for
Community-building

Avoimet ovet -tapahtuman aikana vierailijoilla oli mahdollisuus tutustua uudelleen pilotoinnin toimintaamme ja NEW ABC -hankkeen periaatteisiin. Pidimme NEW ABC -aiheisen esityksen ja esittelimme työpajan aikana otettuja valokuvia. Osallistujilla, Aurinkopajan valmentajilla ja vierailijoilla oli mahdollisuus antaa meille nimettömänä palautetta kirjoittamalla meille viestin ja laittamalla se seinälle kiinnitettyyn kirjekuoreen. Vierailijat saivat esitteitä ja saattoivat keskustella kanssamme. Teimme myös näyttelyn joistakin NEW ABC -työpajan tapaamisten taiteellisista tuloksista.

Tiedottaminen NEW ABC -aktiviteeteista ja mahdollisuus nimettömään palautteen antamiseen

Taiteellisia tuotoksia 6. tapaamisesta (lopputapahtuman näyttely)

Päivän loppuosa oli epävirallisempi, ja se oli omistettu yhteenveto-osuudelle. Aloitimme tämän tapaamisen pitämällä fiiliskierroksen ja jakamalla työpajasta syntyneitä tunteita. Jatkoimme juhlimalla erään osallistujan syntymäpäivää, syömällä kakkua ja keskustelemalla. Osallistujien ehdotuksen mukaisesti päätimme päivän käymällä ulkona pizzalla.

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Jatkuva palaute ja fiiliskierroksen aktiviteetit

Jatkuva palaute oli olennainen osa yhteisesti luotua työpajaa. Kysyimme osallistujilta jokaisessa tapaamisessa, miltä heistä tuntui kyseisenä päivänä ja miten he kokivat toiminnan. Pyysimme heitä myös ilmaisemaan tuntemuksensa osoittamalla peukkua ylös tai alas. Suunnittelutapaamisen alussa (tapaaminen 2) ja viimeisen lopputapahtuman päätteeksi pyysimme osallistujia piirtämään emojin, joka kuvastaa heidän senhetkisiä tunteitaan. Pyysimme osallistujia liimaamaan nämä emojiit julisteeseen ja kertomaan niistä. Saimme selville, että osallistujien tunteet yleisesti ja työpajatoimintaa kohtaan olivat myönteisiä työpajan viimeisenä päivänä. Työpajan alkua leimasivat kuitenkin ristiriitaiset tunteet ja ihmettely siitä, mitä oli tulossa.

Fiiliskierros työpajan aktiviteeteista sekä kokemusten jakamista epävirallisissa keskusteluissa

Yhdessä luodut fiilisjulisteet työpajan alussa ja lopussa

Pyysimme säännöllistä palautetta myös Aurinkopajan valmentajilta. Pidimme hyvänä käytäntönä pitää valmentajapalaveri jokaisen harjoituksen jälkeen. Näissä kokouksissa keskustelimme siitä, miten kulunut tapaaminen sujui ja suunnittelimme seuraavaa tapaamista. Keskustelimme työpajasta ja sen toiminnasta myös epävirallisesti. Lisäksi järjestimme Aurinkopajan valmentajien kanssa erillisen palautetilaisuuden.

Kysymyksiä valmentajien palautetilaisuudesta

- Millaisia tunteita NEW ABC -työpaja on herättänyt tähän mennessä?
- Meidän periaatteitamme ovat yhdessä luominen, yhteisesti välittäminen ja multimodaalisuus: Olemmeko onnistuneet näiden toteuttamisessa?
- Oliko osallistuminen tähän hankkeeseen/työpajaan hyödyllistä teille? Oletteko saaneet siitä etua?
- Mikä tapaamisista oli onnistunein? Mikä teki siitä onnistuneen?
- Mitä meidän (tai teidän) pitäisi ottaa huomioon kun suunnitellaan ja järjestetään samantyyppisiä aktiviteetteja muiden sidosryhmien kanssa?

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Videon yhdessä tekemisen vaiheet

Ajatus laajemman videoprojektin työstämisestä syntyi yhteisesti luodun työpajan valokuvaus- ja videotapaamisten (tapaamiset 7 ja 8) aikana. Osallistujat tekivät ensimmäiset videotallennukset näiden tapaamisten aikana, ja jatkoimme kuvamateriaalin keräämistä keväällä ja kesällä 2023. Osallistujat innostuivat helsinkiläisen mediatuottajan Harith Raad Salihin ohjaamista valokuvaus- ja videotapaamisista (tapaamiset 7 ja 8) ja halusivat vierailla Helsingissä ja oppia häneltä lisää. Vastauksena näihin toiveisiin aloimme suunnitella, miten voisimme toteuttaa tämän vierailun. Videoprojekti toteutettiin kokonaisuudessaan osallistujien matkapuhelimia ja ilmaisia editointisovelluksia hyödyntäen. Osallistujat keräsivät kuvamateriaalia ja työstivät videokoostetta vapaa-ajallaan.

Vaihe 1. Selvitä osallistujien toiveet. Olimme iloisia kuullessamme, että jotkut osallistujat innostuivat valokuvaus- ja videotapaamisista ja ilmaisivat halunsa oppia lisää valokuvauksesta, videoista ja editoinnista. Alkuperäisenä ajatuksena oli jatkaa työskentelyä osallistujien ehdottaman aiheen parissa yhteisesti toteutetun työpajan videotapaamisessa (tapaaminen 8): ”Yksi päivä elämässämme Jyväskylässä”.

Vaihe 2. Neuvottele videoprojektin aikataulusta, rakenteesta ja sisällöstä. Videoprojektin aikataulu ja suunnitelma muotoutuivat lukuisissa kokouksissa ja keskusteluissa Aurinkopajan valmentajien, valokuvaajan/mediatuottajan ja osallistujien itsensä kanssa. Lopulta sovimme osallistujien ja mediatuottajan kanssa, että videoprojekti koostuisi 1) kuvamateriaalin keräämisestä Jyväskylässä (vapaa-ajalla ja Aurinkopaja-toiminnan aikana), 2) tutkimusmatkasta Helsinkiin tutustumaan erilaisiin kaupunkitiloihin ja 3) videokoostetta työstävästä tapaamisesta (tai useammasta tapaamisesta). Tutkimusmatkamme kesti yhden päivän, mutta totesimme, että kahden tai kolmen päivän matka olisi parempi matkoihin kuluvan ajan vuoksi. Osallistujat päättivät työskennellä pareittain kerätessään ja leikatessaan kuvamateriaalia.

Esimerkkejä ohjeista ja kysymyksistä, joiden avulla keräsimme kuvamateriaalia Jyväskylässä (sekä kaupungissa että luonnossa)

- >> Tallenna kokemuksiasi yksin, pareittain tai pienryhmässä millä tahansa kielellä.
- >> Jaa ajatuksiasi elämästäsi Jyväskylässä.
- >> Jaa ajatuksiasi maaseudusta. Miten koet luonnossa olemisen? Mitä luonto merkitsee sinulle?
- >> Pidä mielessäsi: Mitä haluat tallentaa? Miksi? Mitä haluat näyttää muille?

Esimerkkejä ohjeista videomateriaalin keräämiseen Helsingin tutkimusmatkan aikana

- >> *Mikä on matkan tarkoitus?* Kokea ja kuvitella elämistä erilaisissa kaupunkiympäristöissä
- >> *Mitä tulemme käytännössä tekemään?* Käymme Helsingin keskustassa sekä monikulttuurisessa lähiössä nimeltään Itäkeskus. Kävelemme ympäriinsä, otamme valokuvia, teemme ääni- ja videotallenteita ja mietimme vastauksia seuraaviin kysymyksiin:
  - o Mitkä näistä kaupunkiympäristöistä ovat sinulle tutunomaisia ja miksi?
  - o Missä näistä paikoista tunnet olosi parhaaksi? Voisitko kuvitella asuvasi tai viettäväsi aikaa siellä? Miksi?
- >> *Mitä minun pitää tehdä ennen matkaa?* Tutki Helsingin karttaa ja verkkosivustoja, joissa on tietoa kaupungista. Missä paikoissa Helsingin keskustassa ja Itäkeskuksessa haluaisit käydä? Suunnitteleme kävelyreitit toiveiden mukaisesti.

Osallistujien ottamia valokuvia Aurinkopajan järjestämältä retkeltä

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Helsingin tutkimusmatkalta otettuja valokuvia

Vaihe 3. Videokoosteen luominen. Pian Helsinkiin tehdyn tutkimusmatkan jälkeen pidimme valokuvaaja/mediatuottaja Harith Raad Salihin johdolla videokooste-tapaamisen. Tapaaminen tarjosi loistavan tilaisuuden keskustella tärkeistä aiheista, kuten kotoutumisesta, nuorena pakolaisena olemisesta Suomessa ja siitä, miten osallistujat halusivat tulla esitellyiksi videoissa. Opimme, että videokoosteen luomiseen on varattava riittävästi aikaa ja että meidän on oltava avoimia neuvottelemaan suunnitelmista uudelleen. Alun perin päätimme tehdä yhden dokumentin kolmesta pareittain editoidusta videosta. Kun dokumentin ensimmäinen versio oli valmis, huomasimme, että kolmesta tyyllisesti erilaisesta videosta oli vaikea luoda yhtenäistä elokuvaa. Siksi päätimme esittää hankkeen tulokset kolmen videon sarjana. Annoimme osallistujille vallan päättää, miten he halusivat tulla esitellyiksi ja mitä materiaalia he halusivat sisällyttää lopulliseen videoon.

Vaihe 4. Sovi kaikkien videoprojektiin osallistuneiden kesken siitä, miten videoita käytetään ja jaetaan. Tiedota sovituksista kaikille. Sovimme lopullisen videon levittämistä koskevista säännöistä yhdessä viimeisistä tapaamisista. Tapaaminen äänitallennettiin, ja sen muistiinpanot jaettiin kaikille videoprojektiin osallistuneille. Sovimme, että video voitaisiin ladata hankkeen verkkosivuille ja sosiaaliseen mediaan ja että sitä esitettäessä tulisi käyttää korkeata kuvanlaatua. Sovimme, että kuvia ja klippejä voidaan käyttää konferensseissa ja julkaisuissa. Osallistujat halusivat käyttää oikeita nimiään. Tarkistimme myös osallistujien aiemmin allekirjoittamat suostumukset ja varmistimme, että kaikki osallistujat olivat edelleen tyytyväisiä siihen, että heidät voi tunnistaa videoista ja valokuvista. Sovimme, että videon lopullinen versio näytetään etnisiä suhteita käsittelevässä konferenssissa ja muissa mahdollisissa tapahtumissa.

Vaihe 5. Kysy osallistujilta miten onnistuitte. Jatkuva palaute oli tärkeää myös tässä uudelleen pilotoinnin vaiheessa. Pysimme osallistujia pohtimaan säännöllisesti, mitä mieltä he ovat videon yhteistuotannosta käymällä epävirallisia keskusteluja. Järjestimme myös erillisen yhteenveto- ja palautetilaisuuden tästä toiminnan osasta. Menimme osallistujien kanssa kahvilaan, vietimme aikaa yhdessä ja pysimme osallistujia pohtimaan osallistumistaan videohankkeeseen. Keskustelut äänitallennettiin.

Hyödyllisiä vinkkejä videon

On helppoa kerätä paljon kuvausmateriaalia. Videokoosteen luominen voi kuitenkin olla työläs prosessi, ja saatat joutua tekemään kovasti töitä, jotta osallistujien motivaatio säilyy. Ruoka, välipalat, kahvi ja hyvä seura voivat olla hyviä motivaattoreita!

Varaa pieni hetki ja kirjoita ylös keinoja, joilla voit motivoida osallistujiasi jatkamaan projektia

Toimintojen laajentaminen, kokemusten jakaminen ja muiden sidosryhmien osallistaminen

Toimintamme kestävyuden varmistamiseksi oli tärkeää esitellä aktiviteetteja muille sidosryhmille, jotka tukevat nuoria aikuisia pakolaisia Jyväskylän kaupungissa. Kaikki kolme yhteistyöorganisaatiota – Aurinkopaja, Paremmiin Yhdessä ry ja Monikulttuurikeskus Gloria – osallistuivat kahden päivän valokuva- ja videotyöpajan (2. NEW ABC -työpaja) suunnitteluun. Organisaatiot halusivat lisätä vuorovaikutusta eri nuorisoryhmien välillä, ja pystyimme mukauttamaan toimintoja sidosryhmien ja osallistujien tarpeiden mukaisesti.

Vaihe 1. Jakakaa kokemuksia. Jaoinme kokemuksiamme muiden sidosryhmien kanssa palaute- ja suunnittelukokouksissa sekä epävirallisissa keskusteluissa. Pian ensimmäisen työpajan päätyttyä kutsuimme kaikki kolme sidosryhmäorganisaatiota pohtimaan kokemuksiamme ja keskustelemaan siitä, miten muut sidosryhmät voitaisiin ottaa mukaan. Päätimme, että uudessa työpajassa keskitymme niihin aktiviteetteihin, jotka onnistuivat parhaiten ensimmäisessä työpajassa, eli valokuvaus- ja videoprojekteihin. Toisen työpajan lopullinen versio poikkesi huomattavasti alkuperäisistä ideoista, joita meillä oli, kun tapasimme sidosryhmiä ensimmäisen kerran. On siis tärkeää olla avoin suunnitelmien mukauttamiselle. Saadut kokemukset ja hyvä viestintä auttavat sopivien päätösten tekemisessä.

Vaihe 2. Sovi aikatauluista ja käytännön järjestelyistä. Päätimme palautetapaamisen sopimalla siitä, kenelle, miten, milloin ja missä järjestämme toisen työpajan. Muokkasimme näitä ideoita seuraavassa suunnittelukokouksessa.

Networking the Educational World: Across Boundaries for Community-building

Come and join NEW ABC workshop!
15.-16.9.2023

Are you looking for a nice company and something interesting to do?
Do you want to learn new skills, take photos or make videos with others?
Join the NEW ABC photo and video workshop!

What do I do?
You will use pictures and videos to tell about a topic "Me, we and the world". You will learn how to take good photos and make good videos.

What language can I use?
The languages of the workshop are Finnish and English, and all other languages that participants know.

Registration:
Kaisa (Paremmiin Yhdessä): 050 544 0043
Michael (Gloria): 050 438 4267
Hannele (Aurinkopaja): 041 544 4997

Further information:
You will get food and snacks during workshop's days.
You will be guided by a photographer and filmmaker Harth Raad Salih. Scan and watch Harth's introduction video.

When and where?
Friday 15.9.2023
At 15:00-20:00
University library
Lähde
We will meet up downstairs in the lobby.
Saturday 16.9.2023
At 10:00-16:30
University Library
Lähde

What?
Intro: "Good photos and videos: technics and editing"
Dinner
Taking photos and recording videos
Snacks served during breaks
Taking photos and recording videos
Lunch
Editing photos and videos
Snacks served during breaks

More information about NEW ABC:
Katarzyna Karkkainen: 050 308 1774
katarzyna.k.karkkainen@jyu.fi

<https://newabc.fi> NEW ABC on Instagram

<https://www.facebook.com/newabc.eu> <https://www.instagram.com/newabc.eu> <https://www.linkedin.com/company/newabc-eu> https://www.tiktok.com/@newabc_eu @NEWABC_EU

NEW ABC has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 101019164. The views and opinions expressed in this document are the sole responsibility of the author and do not necessarily reflect the views of the European Commission.

Vaihe 3. Tee työpajan tiedote ja rekrytoi osallistujia. Loimme kohdennetun esitteen uudelle osallistujaryhmälle. Toisin kuin ensimmäisessä työpajassa, meidän oli pyrittävä etsimään osallistujia eri kanavien, kuten kansalaisjärjestöjen ja eri toimintojen valmentajien/ohjaajien omien verkostojen kautta. Yhteistyöorganisaatioiden ottaminen mukaan esitteen laatimiseen ja osallistujien rekrytointiin oli hyödyllistä, koska he tunsivat kohderyhmän. Tiedottaminen tehtiin yksinkertaisella englannin ja suomen kielellä ja kertomalla osallistumisen mahdollisista eduista (esim. hyvä seura ja ruoka). Tiedote sisälsi myös mediatuottajan ja ensimmäisen työpajan osallistujien tekemä mainosvideon. Tällainen tiedottaminen toimi hyvin.

Sidosryhmien ja mediatuottajan kanssa yhdessä luotu työpajan tiedote

Vaihe 4. Rakenna luottamusta ja luo myönteistä ilmapiiriä. Opimme, että luottamuksen rakentaminen ja panostaminen turvallisen tilan luomiseen olivat tärkeitä lyhyemmän työpajan toteuttamisessa. Vaikka tämän työpajan aika oli rajallinen, oli ratkaisevan tärkeää, että osallistujat tuntevat olonsa mukavaksi ja tietävät, että olemme kiinnostuneita heidän elämästään. Tervetuliais- ja loppukahvitilaisuudet sekä yhteinen ruokailu toimivat hyvin näihin tarkoituksiin. Ne antoivat meille myös tilaisuuden aistia osallistujien mielialoja ja toiveita. Vaikka työpaja oli lyhyt, osallistujat olivat avoimia jakamaan joitakin huolenaiheitaan. Tämän käsikirjan II osasta voit lukea lisää hankkeiden toteuttamisesta pakkosiirtolaisuuden yhteydessä, turvallisen tilan luomisesta ja valmentajien ja tutkijoiden välisen etäisyyden pienentämisestä.

Vaihe 5. Neuvottele jatkuvasti työpajan sisällöstä ja käytännön järjestelyistä. Tällä kertaa sovimme etukäteen, millaiseen taiteelliseen menetelmään keskitymme. On kuitenkin hyvä olla avoin alkuperäisen suunnitelman muokkaamiselle. Huomasimme, että uusi osallistujaryhmä oli kiinnostunut nimenomaan valokuvauksesta ja kuvankäsittelyyn ja laitteisiin liittyvistä teknisistä asioista sen sijaan, että he olisivat tehneet videoita ja kehittäneet projektin jostakin konkreettisesta aiheesta. Kunnioitimme osallistujien mieltymyksiä tässä asiassa. Joskus on reagoitava nopeasti asioihin, joihin ei ollut alun perin valmistautunut. Meidän tapauksessamme meitä esimerkiksi pyydettiin järjestämään huone rukousta varten.

Työpajan aktiviteetit (luento ja valokuvaaminen kaupungilla)

Vaihe 6. Luokaa työpajan lopputapahtuma yhdessä osallistujien ja sidosryhmien kanssa. Järjestimme työpajan lopputapahtuman pitämällä valokuvanäyttelyn. Aloitimme työpajan ilman selkeää ajatusta siitä. Idea näyttelystä syntyi varsinaisen työpajan aikana. Osallistujat halusivat, että osa valokuvista tulostettaisiin omaan käyttöön (isompaan muotoon). Sovimme, että järjestämme pienen näyttelytilaisuuden osallistujien ystäville ja perheelle ennen kuin he vievät valokuvansa kotiin.

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 1011004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Hyödyllisiä vinkkejä työpajan aktiviteettien mukauttamiseen uusille sidosryhmille ja osallistujille sopiviksi

- >> Älä epäröi mukauttaa aktiviteetteja uusille sidosryhmille ja osallistujille.
- >> Varaa suunnittelutoimiin riittävästi aikaa ja aloita työpajan suunnittelu mahdollisimman pian. Käytännön asioiden hoitaminen voi viedä huomattavan paljon aikaa; mieti, kenen kanssa teet yhteistyötä, kenelle työpaja on tarkoitettu, missä työpaja järjestetään, kuka sitä ohjaa, kuinka kauan työpaja kestää ja miten järjestät ruokailut ja virvokkeet.
- >> Mieti, miten tavoitat osallistujasi. Laadi innostava esite/tiedotuskirje tai videoklippu uuden osallistujaryhmän rekrytoimiseksi ja mieti, miten tavoitat osallistujasi.
- >> Ole avoin uusille ideoille, mukautuksille ja odottamattomille järjestelyille. Pysy rauhallisena: kaikkea ei voi ennustaa. Siitä yhteisesti luomisessa on kyse!

OSA II: METODISIA JA EETTISIÄ HUOMIOITA

Tässä osassa pohdimme mahdollisuuksia ja haasteita, jotka liittyvät yhteiskehittämisen hyödyntämiseen pakkosiirtolaisuuden yhteydessä. Annamme vinkkejä siihen, mitä kannattaa ottaa huomioon suunniteltaessa ja toteutettaessa yhteistoiminnallisia hankkeita ja tutkimuksia haavoittuvien ryhmien, kuten pakolaistaustaisten nuorten aikuisten kanssa.

Hankkeiden ja tutkimuksen teko pakolaistaustaisten nuorten aikuisten kanssa

Kun toteutetaan hankkeita nuorten aikuisten pakolaisten kanssa, on otettava huomioon tiettyjä erityispiirteitä. Tässä osiossa käymme tarkemmin läpi havaintojamme, joita teimme uudelleen pilotoinnin aktiviteettien aikana. Voit lukea lisää kollegamme (Mazzaferro, 2022) laatimasta, [alkuperäisen pilotin käsikirjasta](#). Kun olet mukana yhteiskehittämisen prosesseissa nuorten pakolaisten kanssa, sinun on otettava huomioon seuraavat seikat:

- o Osallistujat ovat saattaneet kokea monia arkaluonteisia asioita, kuten traumoja, fyysistä väkivaltaa, sosiaalista eristäytymistä, pakolaisuutta ja liikkumattomuutta.** Havaitsimme esimerkiksi, että osallistujien motivaatio vaihteli suuresti päivän ja Ukrainasta saatujen uutisten mukaan. Jotkut joutuivat jättämään väliin osallistumisensa tapaamisiin unenpuutteen takia tai siksi, että heidän piti äkillisesti käsitellä uusia haasteita viranomaisten kanssa. Havaitsimme myös tilanteita, joissa osallistujat vetäytyivät toiminnasta ja vuorovaikutuksesta. Jotkut osallistujat peruivat kokonaan osallistumisensa NEW ABC -työpajaan ja Aurinkopaja-toimintaan, koska he tai heidän perheensä päättivät äkillisesti muuttaa toiseen kaupunkiin Suomessa tai takaisin Ukrainaan. Tapaamisten toteuttaminen suunnitelman mukaisesti ei ollut aina mahdollista. Joskus oli tärkeämpää istua hiljaa tai kuunnella musiikkia kuin pyrkiä konkreettiseen taiteelliseen tuotokseen. Opimme, että jotkin kansainvälisiin muuttoliikkeisiin liittyvät aiheet voivat herättää monia ristiriitaisia tunteita ja muistoja. Tämä näkyi joissakin tapaamisissa sekä osallistujien että valmentajien pohdinnoissa. Joskus keskustelut kehittyivät suuntiin, jotka olisivat helposti voineet johtaa jännitteisiin (menemällä liian syvälle osallistujien henkilökohtaisiin kokemuksiin). Lisäksi jotkin toiminnot – esimerkiksi suunnitteluun liittyvät – osoittautuivat ristiriitaisiksi, koska jotkut osallistujat kokivat, ettei heidän nykyisessä tilanteessaan ollut mahdollista tehdä suunnitelmia tai pohtia tulevaisuuttaan.
- o Turvallisen tilan luominen on avainasemassa hankkeen onnistuneen toteuttamisen kannalta.** Toimimme Aurinkopajan tiloissa. Tila oli osallistujille tuttu ja he tunsivat siellä olonsa mukavaksi. Toimintaa ohjaavista säännöistä sopiminen oli tärkeää, jotta saatiin luotua tila, jossa kunnioitettiin kokemusten ja näkökulmien moninaisuutta. Palasimme myös yksityisyyteen ja anonymiteettiin liittyviin kysymyksiin eri vaiheissa, ja teimme toimillamme selväksi, että näistä kysymyksistä voidaan neuvotella.
- o Nuorten ja valmentajien tai tutkijoiden välisen etäisyyden minimoiminen on ratkaisevan tärkeää, ja luottamuksellisen suhteen rakentaminen vie aikaa.** Panostimme huomattavan paljon aikaa yhteisymmärryksen rakentamiseen ennen työpajan ja osallistujien kanssa tehtävän

yhteistyön aloittamista. Jotkin toimet, kuten yhdessä syöminen, epäviralliset keskustelut, samojen tilojen jakaminen, aito kiinnostus nuorten elämää kohtaan ja tasavertaisen tilan antaminen erilaisille näkökulmille (tiedoille), subjektiviteeteille ja identiteeteille edistivät luottamuksen ja myönteisten suhteiden rakentumista. Hyviä suhteita ja toiminnan myönteisiä tuloksia ei kuitenkaan voida pakottaa tai taata. Meillä oli onni rakentaa erinomaisia kumppanuuksia useimpien osallistujien kanssa. Hyväksyimme kuitenkin myös joidenkin nuorten päätöksen olla osallistumatta työpajaan ja/tai tutkimustoimintaan.

o Vaikka nuorten ja valmentajien tai tutkijoiden välistä etäisyyttä pyrittiin vähentämään valitsemalla yhteistyöhön perustuva lähestymistapa, oli tärkeää tiedostaa valtasuhteiden olemassaolo.

o Tarkoituksenamme oli luoda yhdessä tila, jossa nuorten ääni tulee kuuluviin. Teimme kuitenkin tilaa myös pohdiskeluille. Kysyimme itseltämme: “Miksi ylipäänsä puhumme siitä, että nuorille annetaan ääni? Eikö ole itsestään selvää, että heillä, kuten kaikilla muillakin, pitäisi olla ääni, jonka pitäisi tulla kuulluksi?”

o Prosessi itsessään on usein tärkeämpi kuin lopputulos tai konkreettinen tuotos. Meidän työpajassamme osallistajat totesivat avoimesti, että toimintaan – periaatteessa mihin tahansa toimintaan – osallistuminen antaa heille mahdollisuuden poistua kotoaan ja antaa elämäniloa. Konkreettisen luomuksen tai taiteellisen tuotoksen tekemiseen liittyviin yhteiskehittämisen prosesseihin liittyy monia merkityksellisiä keskusteluja. Näin osallistajat pystyivät tekemään oppimiskokemuksensa ja unelmansa näkyviksi muille ja itselleen. Havaitimme myös, että jotkut osallistajat ”löysivät itsensä” ja määrittelivät uudelleen elämänsä tavoitteet ja arvot.

Multimodaalisen ja taidelähtöisen yhteiskehittämisen hyödyt

Yhteistyöhankkeilla ja yhteiskehittämisen käytännöillä haavoittuvassa asemassa olevien nuorten kanssa on monia etuja, kuten heidän kotoutumisensa ja osallisuutensa edistäminen sekä heidän kokemustensa parempi ymmärtäminen. Parhaimmillaan yhteiskehittäminen luo tilaa tulevaisuuden toivolle.

o Nuoret ihmiset aktiivisina ja itseään pohdiskelevina sosiaalisina toimijoina.

Luomalla mahdollisuuksia yhteistyöhön, yhteiskehittämiseen ja oppimiseen tunnustimme nuoret aktiivisiksi ja itseään pohdiskeleviksi sosiaalisiksi toimijoiksi, jotka voivat (uudelleen)muokata elämänsä, olemisen tapojaan ja identiteettejään. Havainnoimme, kuinka nuoret loivat ja ilmaisivat uusia identiteettejään, jotka eivät useinkaan olleet itsestään selviä heille itselleen tai muille. Sen sijaan, että heidät esitettäisiin kotimaansa sodan traumatisoimina ja masentuneina, he näkivät itsensä (ja toivoivat muiden näkevän heidät) optimistisina ja kunnianhimoisina nuorina, jotka halusivat oppia uusia asioita, tutustua Suomeen ja sen olemassa oleviin mahdollisuuksiin sekä rakentaa elämänsä uudessa ympäristössä. Osallistajat saivat yhteissuunnittelun ja multimodaalisten käytänteiden avulla tilaisuuden keskustella siitä, miten he halusivat muiden näkevän heidät, ja vaikuttaa tähän tekemillään videoilla.

o **Viestintää eri tavoilla ja kielillä.** Yhteiskehittämisen käytännöt mahdollistavat kommunikaation eri tavoin ja eri kielillä ja antavat mahdollisuuden keskustella ja tuoda esiin aiheita, jotka muuten saattaisivat jäädä pimentoon. Multimodaaliset ja taidelähtöiset hankkeet mahdollistavat erilaisten kielellisten resurssien ja viestinnän keinojen käytön. Taiteellisten tuotosten yhteiskehittäminen, kuten Ukrainan kartan veistäminen tai lopullisen videokoosteen tekeminen, herätti keskustelua kaikilla käytettävissä olevilla kielellisillä resursseilla aiheista ja tunteista, jotka ovat merkityksellisiä näiden nuorten tämänhetkisen elämäntilanteen kannalta (ja jotka liittyvät heidän kokemuksiinsa kansainvälisistä muuttoliikkeistä jokapäiväisiin kokemuksiinsa Suomessa asumisesta ja heidän unelmiinsa). Vaikka joitakin asioita oli vaikea ilmaista sanoin, muiden viestintäkeinojen avulla ne tulivat näkyviin.

o **Tiedollinen solidaarisuus ja toiset huomioiva aktiivinen kuunteleminen.** Yhteiskehittämisen käytännöt eivät ole pelkästään yhteistoiminnallisia; ne ovat pikemminkin polkuja **tiedolliseen solidaarisuuteen ja toiset huomioivaan aktiiviseen kuuntelemiseen** (van der Aa, 2017; Sabaté i Dalmau, 2018). Osallistuminen yhteiskehittämisen käytäntöihin antoi nuorille osallistujille mahdollisuuden keskustella ongelmista, joita he kohtaavat jokapäiväisessä elämässään, ja tehdä nämä ongelmat näkyviksi sidosryhmille.

NEW ABC -työpajan osallistujien lausumaa:

“Tässä projektissa saat mahdollisuuden oppia kuvaamaan ja muokkaamaan videoita suoraan puhelimellasi sekä ottamaan ammattimaisia valokuvia. Hanke tarjoaa mahdollisuuden kehittää monia hyödyllisiä taitoja ja ajattelusi uuteen suuntaan. Kukapa tietää?

Ehkä löydät itsesi uudesta ammatista. Tärkeää on, että teet sen yhdessä muiden kanssa, joten tämä on hyvä tilaisuus tavata kaltaisiasi samanhenkisiä ihmisiä. Onnea työpajaan!”

Varaa pieni hetki ja kirjoita ylös, mitä uusia taitoja osallistujasi voivat oppia osallistumalla multimodaaliseen hankkeeseesi.

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

Multimodaalisten ja taidelähtöisten yhteistyöhankkeiden eettisiä huomioita

Multimodaalisten ja taidelähtöisten yhteistyöhankkeiden ja tutkimuksen toteuttaminen edellyttää jatkuvaa pohdintaa prosessista ja toiminnastamme aktiviteettien vetäjinä ja tutkijoina.

o Pitkäkestoinen kumppanuus ja sitoutuneisuus. Yhteistyöhankkeiden ja -prosessien ytimessä ovat pitkäkestoiset kumppanuudet ja sitoutuminen. Kysymys siitä, kuinka paljon sitoutumista sidosryhmiltä, myös nuorilta osallistujilta, voidaan odottaa, on kuitenkin edelleen avoin. Vaikka yhteistyötä tekevät instituutiot arvostivat mahdollisuutta yhteiskehittämisen toimintoihin, ne suhtautuivat toisinaan avoimen kriittisesti toimintojen vaatimaan ajalliseen panostukseen. Osallistujien saaminen mukaan näin laajaan ja täysin vapaaehtoiseen toimintaan voi olla haastavaa.

o Osallistujien yksityisyys ja anonymisuus. Osallistuminen multimodaalisiin ja taidelähtöisiin hankkeisiin sekä taiteellisten tuotosten työstäminen merkitsevät usein sitä, että osallistujat voivat olla tunnistettavissa. Tämä edellyttää aktiviteettien vetäjiltä ja tutkijoilta suurta herkkyyttä ja osallistujien tunnistamiseen liittyvien mahdollisten riskien huomioon ottamista. Keskustelimme jatkuvasti näistä asioista osallistujien kanssa ja tarkistimme eri vaiheissa, olivatko he edelleen samaa mieltä siitä, mitä sovimme heidän allekirjoittaessaan tietoon perustuvan suostumuksen. Tarvittaessa suostumusta päivitettiin. Keskustelimme siitä, miten valokuvia, videoita ja muita uudelleen pilotoinnin aktiviteettien taiteellisia tuloksia käytettäisiin ja jaettaisiin osallistujien kanssa. Keskustelimme myös siitä, miten osallistujat halusivat tulla esitellyksi ja haluaisivatko he, että käytämme pseudonyymejä heidän oikeiden nimiensä sijaan. Noudatimme tässä suhteessa osallistujien toiveita. Tällä tavoin osoitettiin kunnioitusta osallistujia ja heidän yksityisyyttään kohtaan.

o Tutkijoiden positiot. Yhteiskehittämisen vetäjänä tai tutkijana sinulla on useita tehtäviä. Tämä tarkoittaa, että sinun on jatkuvasti pohdittava omia positioitasi, roolejasi, joihin osallistut, sekä kunkin roolin suorittamiseen liittyviä ajatuksiasi, tunteitasi ja käsityksiäsi. Sen lisäksi, että olimme tutkijoita, toimimme myös työpajojen ja aktiviteettien käynnistäjien ja vetäjien rooleissa sekä rakentavan ilmapiirin kannattelijoina, motivaattoreina tai luojina. Osallistujamme ja institutionaaliset sidosryhmät toimivat kanssatutkijoina, mikä asetti meidät tiettyyn (melko tasavertaiseen) asemaan ja teki parhaimmillaan mahdolliseksi kuvitella toistemme elämäntilanteita. Tämä oli tärkeää luottamuksen ja pitkäaikaisen kumppanuuden rakentamisen kannalta.

o Neuvottelu ammatillisista rooleista. Ammatillisista rooleista neuvottelemisen on tärkeää myös silloin, kun tehdään yhteistyötä eri sidosryhmien – esimerkiksi taiteilijoiden – kanssa. Sidoryhmien kanssa tulisi keskustella ammatillisesta roolista, jossa sidoryhmien odotetaan toimivan. Jokaisella ammattikunnalla on omat rajansa, joiden ylittäminen voi olla epäeettistä. Tämän mielessä pitäminen ja omien ammatillisten rajojen sisällä pysyminen on tärkeää turvallisen tilan luomiseksi kaikille osallistujille. Tasapainon löytäminen taiteilijoilta odotettavien asioiden sopimisen ja taiteellisen vapauden kunnioittamisen välillä on herkkä asia.

o Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden huomioiminen on tärkeää

yhteistoiminnallisia hankkeita ja yhteiskehittämisen käytäntöjä toteutettaessa. Havaitimme, että osallistujien erilaiset kielelliset repertuaarit ja tietovarannot saattoivat helposti johtaa eriarvoisuuteen, koska kaikilla osallistujilla ei ollut yhtäläisiä mahdollisuuksia saada tietoa tai opetusta. Limittäiskieleily eli kaikkien olemassa olevien kielellisten resurssien käyttäminen merkityksen välittämiseen, oli hyödyllistä selvennysten ja ohjeiden antamisessa. Meillä oli tulkki ensimmäisten istuntojen ajan. Halusimme kuitenkin varmistaa, että kaikki ymmärsivät uudelleen pilotoinnin toiminnot ja niihin liittyvän tutkimuksen ja saivat riittävästi tietoa omalla kielellään. Hyödynsimme myös omaa kielitaitoamme suomen, englannin ja venäjän kielissä.

o Osallistujaryhmien kanssa työskentely. Työskentely osallistujaryhmän kanssa loi oman dynamiikkansa: Toisaalta osallistujat tukivat toisiaan jakamalla kokemuksia ja vaihtamalla tietoja. Toisaalta havaitimme, että jotkut osallistujat vähätelivät toisten osallistujien kokemuksia, mikä vaati tutkijoilta ja valmentajilta välitöntä mutta herkkää puuttumista, jotta tila olisi turvallinen kaikille.

o Keskeisten käsitteiden ymmärtäminen. Havaitimme, että keskeisten käsitteiden, kuten ”yhteiskehittämisen”, ymmärtäminen voi olla vaikeaa sekä osallistujille että institutionaalisille sidosryhmille. Myös joidenkin termien, kuten ”oppiminen” tai ”muutos” (jotka olivat ensimmäisen työpajamme avainsanoja), ymmärtämisessä oli eroja. Termeillä saattoi myös olla eri merkityksiä eri kielillä. Siksi näistä asioista keskustelemiseen ja neuvottelemiseen oli varattava huomattavasti aikaa työpajan eri vaiheissa. Institutionaalisilla sidosryhmillä on syvä kokemus siitä, että asiat tehdään tietyllä tavalla, ja tällaisten syvään juurtuneiden käytäntöjen muuttaminen voi olla haastavaa.

o Epävarmuustekijöiden käsittely. Yhteiskehittämishankkeisiin ja -käytänteisiin osallistuminen edellyttää monien epävarmuustekijöiden käsittelyä sekä joustavuutta ja valmiutta mukauttaa alkuperäisiä suunnitelmia. Kuuntelimme tarkasti sidosryhmien tarpeita, huolenaiheita ja ehdotuksia, ja tarvittaessa muokkasimme tapaamisten runkoa tai tiettyjä toimintoja. Sidosryhmät, osallistujat ja vetäjät/tutkijat eivät voi olla varmoja toiminnan lopullisista tuloksista ennen prosessin loppua. Odottamattomat käännteet ovat väistämättömiä, kun osallistutaan yhteiskehittämiseen perustuviin hankkeisiin.

o Ajanhallinta. Osallistuminen tähän hankkeeseen vaati institutionaalisilta sidosryhmiltä useita työtunteja. Instituutiot osallistuivat uudelleen pilotoinnin toimintoihin yhteistyökumppaneina. Meille tämä merkitsi jatkuvaa neuvottelua siitä, millä tavoin nämä instituutiot olivat mukana, ja heidän päätöksensä kunnioittamista. Teimme jatkuvia mukautuksia minimoidaksemme läsnäolomme vaikutukset kumppaneidemme tavanomaiseen toimintaan.

Ajatuspysäkki

Yhteiskehittämiseen osallistuminen **on palkitsevaa** kaikille osapuolille ja sillä on monia etuja, kuten luoda toivoa tulevaisuudesta. **Saatat kuitenkin kohdata myös eettisiä haasteita** ja niihin on syytä varautua.

OSA III: TUTKIMUSPROSESSIIN LIITTYVIÄ POHDINTOJA

Tässä osassa tarkastelemme tutkimusvaiheita, jotka toteutimme samanaikaisesti uudelleen pilotoinnin aktiviteettien suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä.

Tavoitteiden ja tutkimuskysymysten muotoilu

Aloitimme tutkimusprosessin asettamalla tutkimuksen tavoitteet ja muotoilemalla laajat tutkimuskysymykset. Tavoitteenamme oli saada parempi ymmärrys nuorten aikuisten pakolaisten kokemuksista kansainvälisestä muuttoliikkeestä ja Suomessa asumisesta sekä siitä, miten näitä asioita ilmaistaan, esitetään ja kerrotaan työpajassa. Olimme myös kiinnostuneita oppimaan lisää yhteiskehittämiseen perustuvien, taidelähtöisten ja multimodaalisten lähestymistapojen käytöstä pakkomuuton tilanteissa.

Voit lukea tutkimuksen tekemisen vaiheista italialaisen kollegamme laatimasta käsikirjasta (Mazzaferro, 2022) sekä useista metodologisista käsikirjoista, toimitetuista teoksista ja artikkeleista (esim. Bell & Pahl, 2018; Heller ym., 2017; Moore ym., 2019).

Kehittämämme laajat tutkimuskysymykset, jotka voit kokea hyödyllisiksi

- >> Miten nuoret aikuiset pakolaiset kokevat ja (uudelleen) neuvottelevat kielellistä, sosiokulttuurista, rodullista ja muuta eriarvoisuutta jokapäiväisessä elämässään uudessa maassa?
- >> Miten näitä kokemuksia esitetään ja kerrotaan multimodaalisten ja taidelähtöisten tuotosten avulla?
- >> Miten yhteiskehittämisen käytännöt voivat tehostaa maahanmuuton reittien ja oppimiskokemusten tutkimista uudessa maassa?

Varaa pieni hetki ja kirjoita ylös yksi tai kaksi tutkimuskysymystä, jotka ovat oleellisia sinun hankkeessasi. Millaisia kysymyksiä voisit kehittää hankkeellesi?

Emme pitäneet näitä tavoitteita ja kysymyksiä lopullisina, vaan ne olivat väline, jonka avulla tutkimusprosessi voitiin aloittaa. Määrittelimme kysymykset uudelleen pilotointitoimintojen aikana ja olimme valmiita tarkentamaan niitä uudelleen aineiston analyysin edetessä.

Tutkimuskohteen etsiminen ja tutkittavien rekrytointi

Alkuperäisten tutkimuskysymysten muotoilun jälkeen päätimme, missä toteuttaisimme tutkimuksemme ja keitä osallistajat olisivat. Tässä vaiheessa sovitimme myös omat kiinnostuksen kohteemme olemassa oleviin ja/tai syntyviin mahdollisuuksiin.

Institutionaalisten sidosryhmien ja osallistujien rekrytointi oli pitkä, mutkikas prosessi, jossa päivitimme alkuperäisiä päätöksiämme ja teimme mukautuksia olosuhteiden ja mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi alun perin suunnittelimme tekevämme tutkimusta molempien työpajojen aikana; lopulta päätimme työskennellä pidempään ensimmäisen työpajan osallistujien kanssa ja tehdä heidän kanssaan yhteistyötä videoprojektin loppuun saattamiseksi. Tällainen pitkäkestoinen ja pitkäaikainen yhteistyö oli ratkaisevan tärkeää luottamuksen rakentamiseksi ja syvällisten keskustelujen käymiseksi tutkimuskysymyksiimme liittyvistä aiheista.

Tärkeimmän kumppanin ja kohteen löytäminen tälle tutkimukselle eteni neuvottelemalla mahdollisesta yhteistyöstä eri instituutioiden/organisaatioiden kanssa, jotka tukevat nuoria aikuisia pakolaisia ja tarjoavat heille toimintaa. Lopulta kutsuimme Aurinkopajan valmentajat ja osallistajat mukaan tutkimukseen. Kuvaus yhteistyökumppanista ja sen toiminnasta on tämän käsikirjan osassa I.

Määrittelimme uudelleen pilotoinnin kohderyhmän siten, että se vastaisi paremmin Suomen oloja. Käytimme termiä ”nuoret aikuiset”, jolla tarkoitimme 15–29-vuotiaita nuoria. Osallistujamme olivat aikuisia tai juuri aikuisuuteen siirtymässä olevia 17–24-vuotiaita. Vaikka alun perin suunnittelimme tekevämme yhteistyötä 18–20-vuotiaiden nuorten kanssa, tämä muutos tuntui uudelleen pilotoinnin ja tutkimuksemme toteuttamisen kannalta epäolennaiselta.

Ajatuspysäkki

Kuten elävät subjektiviteetit, jotka ovat jatkuvasti liikkuvia ja muuttuvia (Ros i Solé ym., 2020), myös tutkimusprosessi on tällainen.

Tutkimustiedote ja tietoon perustuva suostumus

Tiedottaminen toiminnasta ja siitä, mitä toimintaan ja tutkimukseen osallistuminen edellyttää, on keskeinen osa tutkimusprosessia. Kansallinen lainsäädäntö voi edellyttää eettisen toimikunnan hyväksyntää hankkeen ja tutkimustoiminnan toteuttamiseksi ennen osallistujien rekrytointia (kuten meidän tapauksessamme). Järjestimme tiedotustilaisuuden, jossa kerroimme osallistujille uudelleen pilotoinnista ja tutkimuksesta. Yksi tutkija myös kävi läpi tiedotteen tutkimuksesta ja suostumuksesta. Mahdollisilla osallistujilla oli mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä. Kansallisesta asiayhteydestä riippuen saatat tarvita eettisen lautakunnan hyväksynnän hankkeen ja tutkimustoiminnan toteuttamiseen ennen kuin voit lähestyä osallistujia (kuten meidän tapauksessamme). Järjestimme tiedotustilaisuuden, jossa kerroimme osallistujille uudelleen pilotoinnista ja tutkimustoiminnasta. Kävimme läpi myös tutkimustiedotteen ja tietoon perustuvan suostumuksen tekstit, ja selitimme, mitä niillä tarkoitetaan. Potentiaalisilla osallistujilla oli mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä.

Ajatuspysäkki

Tutkimukseen osallistuminen voi herättää kysymyksiä erityisesti silloin, kun jotakuta pyydetään osallistumaan tutkimukseen ensimmäistä kertaa. Osallistujat voivat liittää sanoihin ”tutkimus” tai ”haastattelu” kielteisiä mielleyhtymiä, jotka perustuvat heidän kokemuksiinsa viranomaisten tai toimittajien kanssa.

Varaa pieni hetki ja kirjoita ylös, miten voisit selittää osallistujille, mitä tutkimus ja haastattelut ovat ja mitä tarkoittaa kansatutkijana oleminen?

Hyödyllisiä vinkkejä tietoon perustuvan suostumuksen valmisteluun

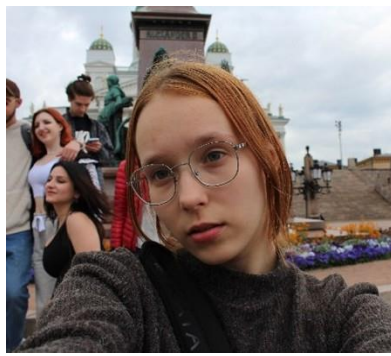
- >> Osallistujien ikäryhmästä ja kansallisesta lainsäädännöstä johtuen saatat joutua hankkimaan vanhempien tai huoltajien suostumuksen siihen, että he voivat osallistua toimintaan ja tutkimukseen.
- >> Varmista, että suostumuslomake on selkeä (ei teknisiä termejä), tarkka ja yksityiskohtainen.
- >> Selitä, miten nuoret osallistuvat pilotointitoimintaan, mitä tutkimukseen osallistuminen voi sisältää, miten tietoja (esim. keskustelujen äänitallenteita, taideteoksia tai podcasteja) voidaan käyttää julkaisuutoiminnassa (esim. raporteissa, esitelmissä, näyttelyissä ja sosiaalisen median julkaisuissa). Selitä lisäksi sekä hankkeen että tutkimustoiminnan yleinen tarkoitus.

Kenen kanssa ja miten?

Teimme tutkimusta yhteistyössä Aurinkopajan kanssa. Tutkimus toteutettiin kuuden viikon työpajan (12 nuorta; 5 naista ja 7 miestä) ja kahdeksan kuukauden videoprojektin aikana (6 työpajan osallistujaa; 3 naista ja 3 miestä). Osallistujat olivat ukrainalaisia pakolaisia. Uudelleen pilotoinnin alkaessa he olivat asuneet Suomessa alle vuoden (noin 1–4 kuukautta). He olivat kaikki vastaanottokeskuksen palvelujen käyttäjiä ja asuivat yksityismajoituksessa. Osa osallistujista saapui Suomeen yksin, osa perheensä kanssa.

Lisäksi kaksi Aurinkopajan valmentajaa osallistui tutkimukseen. Molemmilla valmentajilla oli laaja kokemus kouluissa tai kansalaisjärjestöissä työskentelystä nuorten (pakko)maahanmuuttajien parissa. He kutsuivat itseään pikemminkin valmentajiksi kuin ohjaajiksi, mikä korostaa heidän kokonaisvaltaista rooliaan nuorten arjen tukemisessa ja omien polkujen löytämisessä uusissa olosuhteissa.

Kuusi videoprojektin osallistujaa (Nastya, Sonya, Andrij, Viktoriia, Artem ja Misha)

Kuten uudelleen pilotoinnin toiminnoissa ylipäänsä, myös tutkimuksessa meidän on otettava huolellisesti huomioon näiden nuorten päivittäiset elämäntilanteet. Luottamuksen saavuttaminen oli vielä tärkeämpää, koska keskustelimme usein arkaluonteisista henkilökohtaisista aiheista ja pyysimme osallistujia kertomaan kokemuksistaan.

Lähtökohtanamme oli, että osallistujilla oli omistusoikeus kokemuksiinsa, ja he olivat kokemustensa asiantuntijoita. Kutsuimme osallistujia tutkimaan kanssamme heidän

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

kokemuksiaan maahanmuutosta, Suomessa asumisesta ja oppimisesta sekä siitä, miten nämä kokemukset liittyivät heidän kuulumisen tunteeseensa. Useimmat osallistujat vastasivat innostuneen myöntävästi kutsumme. Jotkut halusivat osallistua vain työpajatoimintaan, mitä myös kunnioitimme.

Ajatuspysäkki

Yhteistyötutkimukselle on ominaista, että usein ennalta määritellyjä rooleja joudutaan muuttamaan. Tämä edellyttää hyvää itsetietoisuutta, itsearviointia, herkkyyttä ja episteemistä solidaarisuutta tutkijoiden kulttuuristen, poliittisten ja sosiaalisten kontekstien suhteen. Yhteisen luottamuksen rakentaminen pakkosiirtolaisuuteen liittyvässä tutkimuksessa voi olla haastavaa, ja se edellyttää yleensä pitkäkestoisia kumppanuuksia (Baynham & De Fina, 2016; Pöyhönen & Simpson, 2021).

Varaa pieni hetki ja kirjoita ylös, mitä yhteistyötutkimus tarkoittaa sinun hankkeessasi. Mitä voit tutkijana tehdä rakentaaksesi luottamusta ja perustaa pitkäkestoisille kumppanuuksille?

Etnografisen tiedon tuottaminen

Tämän tutkimuksen metodologinen lähestymistapa on (lingvistinen ja kehollinen) etnografia. Tämä tarkoittaa sitä, että suhteemme osallistujiin ja yhdessä jaettuihin maailmoihin olivat keskeisessä asemassa tuottaessa tietoa heidän kokemuksistaan maahanmuutosta, arjesta Suomessa, oppimisesta ja kuulumisesta. Meille tämä tarkoitti yhteistyötä osallistujien kanssa pitkän ajanjakson ajan. Pidämme etnografiselle tutkimukselle ominaista pitkää sitoutumista edellytyksenä luottamuksen saavuttamiselle ja refleksiivisyyden kehittämiseksi. Vedimme työpajan ja tapaamiset sekä osallistuimme toimintaan osallistujien kanssa. Kosketimme, näimme, haistelimme, maistoimme ja teimme samoja asioita kuin osallistujat kokeaksemme taiteellisten tuotosten yhteiskehittämisen prosessin. Loimme yhdessä osallistujien kanssa ohjeet videomateriaalin keräämiseksi, ja yksi tutkijoista osallistui tutkimusmatkalle Helsinkiin, vieraili samoissa paikoissa, keräsi videomateriaalia ja osallistui lopullisen videon leikkaamiseen ja koosteen tekemiseen. Näin meillä oli mahdollisuus tuntee ja kokea samanlaisia hetkiä kuin osallistujamme (kanssatutkijat) (Schlieve, 2020). Uteliaisuutemme ohjasi meitä tutustumaan tutkimukseen osallistuneiden nuorten aikuisten kokemuksiin ja näkökulmiin.

Teimme kenttätöitä noin vuoden ajan marraskuusta 2022 alkaen. Siihen sisältyi muutaman kuukauden osallistuminen kaikkien kolmen organisaation toimintaan ja tutustuminen yhteistyökumppaneihimme ja tuleviin osallistujiin (ennen varsinaista toimintaa) sekä tiedotustilaisuudet.

Havainnot ja kenttämuistiinpanot

Tärkeimmät tietolähteemme olivat havainnot ja reflektiiviset kenttämuistiinpanot. Erilaisiin aktiviteetteihin, suunnittelu- ja palautekokouksiin, muihin tapahtumiin ja retkiin osallistumisen yhteydessä tehtiin jälkikäteen refleктоivia kenttämuistiinpanoja. Kirjoitimme kenttämuistiinpanoja mahdollisuuksien mukaan myös tapaamisten aikana, mutta se ei ollut ensisijainen tavoitteemme.

Äänitallennetut aktiviteetit, tapaamiset ja työpajatapaamiset

Äänitallensimme useimmat istunnot ja kokoukset, joihin osallistuimme:

- o työpajojen ja videoprojektin suunnittelukokoukset (sidosryhmien kanssa)
- o videoprojektin suunnittelu- ja editointitapaamiset (videoprojektiin osallistuvien kanssa)
- o valitut työpajan aikana toteutetut aktiviteetit (osallistujien ja valmentajien kanssa)
- o palautekeskustelut/kokoukset osallistujien kanssa pilottitoiminnan eri vaiheissa
- o yksi palautekeskustelu Aurinkopajan valmentajien kanssa työpajan jälkeen

Ajatuspysäkki

Etnografia voidaan määritellä ”laajaksi tutkimus- ja analyysimenetelmäksi, joka perustuu osallistuvaan havainnointiin ja tutkijan suoraan vuorovaikutukseen valitun tutkimusympäristön kanssa.” (Atkinson, 2017, s. 2). Etnografisessa tutkimuksessa voidaan käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä, kuten haastatteluja, havainnointia ja artefaktien, valokuvien, videoiden tai kirjallisten tekstien analysointia (Schlieve, 2020).

Kehollinen etnografia keskittyy myös tutkijan henkilökohtaisiin kokemuksiin ja pohdintoihin, tutkijan ja tutkimuksen väliseen suhteeseen sekä yleiseen ympäristöön (Stodulka et al., 2018). Keholliset kokemukset ja luovat tuotokset nähdään tutkimusaineistona: kaikki ei ole puhuttua tai kirjoitettua tekstiä. Olennaista on rinnakkaiselo ja kiinnostus muiden osallistujien näkemyksistä, ajatuksista ja teoista. **Lingvistinen etnografia** tutkii kieltä ja vuorovaikutusta sekä merkityksiä, joita osallistujat (fyysisissä tai virtuaalisissa tiloissa) antavat laajemmille sosiaalisille rakenteille, kuten koulutusjärjestelmälle tai maahanmuuttopolitiikalle (Copland & Creese, 2015).

Varaa pieni hetki ja kirjoita ylös, miten voit soveltaa etnografista lähestymistapaa omassa tutkimuksessasi.

Haastattelu(t)

Kutsuimme osallistujia keskustelemaan kokemuksistaan haastatteluissa. Haastattelimme osallistujia pareittain, koska he pitivät tätä järjestelyä parempana. Haastattelut olivat puolistrukturoituja, mutta niissä oli kerronnallisia piirteitä. Meillä oli lista mahdollisista aiheista ja kysymyksistä, jotka olivat tutkimuksemme kannalta merkityksellisiä. Kuten kollegamme Italiassa, käytimme listaa ja kysymyksiä keskustelun aloittamiseen ja virittämiseen. Haastattelu oli kuitenkin luonteeltaan avoin, ja annoimme osallistujien keskustella muista aiheista.

Selitimme osallistujille, että halusimme ymmärtää heidän kaltaistensa nuorten kokemuksia ja sitä, miten heitä voidaan tukea. Keskustelimme myös joistakin NEW ABC -työpaja-aktiiviteeteista. Aloitimme keskustelun NEW ABC -toiminnasta käymällä läpi työpajan aikana otettuja valokuvia. Lista aiheista ja kysymyksistä oli seuraava:

>> Suomessa/Jyväskylässä asuminen ja oppiminen:

- o Kerro itsestäsi mitä tahansa, mitä haluat kertoa.
- o Millaisia kokemuksia sinulla on Suomessa asumisesta ja oppimisesta?
- o Miten elämäsi muuttui Suomeen muuton jälkeen?
- o Oletko sinä muuttanut tänne muuttamisen jälkeen? Millä tavoin ja miksi? Miten pakkomuutto on vaikuttanut identiteettiisi tai siihen, kuka olet?
- o Miten kuvailisit elämääsi Jyväskylän kaupungissa yhdellä sanalla?
- o Oletko oppinut jotain tärkeää viime aikoina? Missä olet oppinut sen?
- o Onko sinulla kokemusta oppimisesta (erilaisiin toimintoihin osallistumisesta) muualla kuin Aurinkopajalla?
- o Entä Katutaso (nuorisotalo)? Mitä mieltä olet toiminnasta siellä? Entä Gloria?
- o Entä Laukaa (lähikaupunki)? Onko siellä toimintaa, johon voitte osallistua?
- o Millainen toiminta tukisi sinua parhaiten elämässä ja oppimisessa Suomessa?
- o Oliko sinulla mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa paikallisten kanssa? Kenen kanssa vietät eniten aikaa Jyväskylässä? Pystyitkö solmimaan sosiaalisia suhteita Aurinkopajan ulkopuolella? Haluaisitko saada suomalaisia ystäviä/kavereita, muitakin kuin ukrainalaisia?
- o Ketkä ovat elämäsi tärkeimmät ihmiset tällä hetkellä?

>> NEW ABC -aktiiviteetit:

- o Millaisia tunteita NEW ABC -toiminta sinussa herätti?
- o Mikä NEW ABC -aktiiviteeteista oli sinulle henkilökohtaisesti merkityksellisin ja miksi?
- o Mikä oli inspiroivin oppimishetkesi työpajan aikana?
- o Haluaisitko kertoa lisää joistakin työpajassa otetuista valokuvista ja videoista?

>> Tulevaisuuden näkymät:

- o Millaisena näet tulevaisuutesi? Kuvitteletko asuvasi Jyväskylässä tulevaisuudessa?
- o Kerro koulutuksestasi ja oppimiskokemuksistasi
- o Aiotko opiskella lisää? Jos kyllä, missä? Täällä Suomessa vai Ukrainassa?
- o Mikä on suurin unelmasi?

Visuaalinen materiaali, tuotokset ja kirjoitetut tekstit

Tutkimusaineistomme koostuvat myös visuaalisesta aineistosta, kuten valokuvista ja videoista, sekä esineistä, kuten piirroksista tai veistoksista. Me ja tutkimukseen osallistujat dokumentoimme työpajatapaamisen aikana tapahtuneita asioita ja vierailupaikkoja ottamalla valokuvia. Valokuvaus- ja videotapaamisten sekä videoprojektin aineistot ovat pääasiassa visuaalisia, ja ne koostuvat valokuvista, videotallenteista ja uudelleen pilotoinnin lopputulosten videokoosteesta, joka on sarja editoituja osallistujavideoita.

Lopuksi aineistoa täydennettiin lyhyillä teksteillä, jotka osallistujat kirjoittivat osana Aurinkopaja-toimintaa.

Viestintäkanavat

Käytimme WhatsApp-ryhmiä aktiviteettiemme aikana lähinnä tapahtumista tiedottamiseen, muistutusten lähettämiseen sekä valokuvien ja videoiden jakamiseen.

Hyödyllisiä vinkkejä tutkimustoimintaan

- >> Harkitse tiedottamisen järjestämistä kyselytunnin muodossa. Kerro tutkimustoiminnasta konkreettisten esimerkkien avulla.
- >> Käy osallistujien kanssa läpi tietoon perustuva suostumus (yksilöllisesti tai pienryhmissä). Varaa aikaa osallistujien kysymyksiin vastaamiselle!
- >> Kysy osallistujilta etukäteen, voisitko tallentaa spontaaneja keskusteluja (jotka liittyvät tutkimustoimintaan ja tyypilliseen etnografisen tutkimuksen aineistoon).
- >> Sisällytä suunnitellut tutkimustoimet jokaisen tapaamisen muistioon (esim. mitä toimintoja aiot tallentaa).
- >> On myös hyvä jakaa oivalluksia muiden tutkijoiden kanssa, jotka ovat aiemmin tehneet taidelähtöistä yhteistyötutkimusta pakkomuuton olosuhteissa ja/tai nuorten parissa.

OSA IV: LOPULLISEN VIDEOEN TEKO

Osallistujien ääni ja toimijuudesta neuvottelemine

Videoprojektin suunnitteluprosessi ja lopullisen videon yhteistuotanto oli täysin yhteistoiminnallinen prosessi, johon osallistujat ja mediatuottaja osallistuivat. Joissakin tapauksissa teimme ehdotuksia, joista neuvottelimme lisää osallistujien kanssa. Suhtauduimme osallistujien kanssa yhdessä luotuihin ohjeisiin joustavasti, eivätkä osallistujat välttämättä noudattaneet niitä. Toisissa tapauksissa ideat tulivat osallistujilta, ja annoimme heidän kokeilla ja seurata mielenkiinnon kohteitaan.

Lopullisen videon yhteistuotanto ei ollut suoraviivaista. Alkuperäinen ajatuksemme oli luoda yksi elokuvallinen videokooste kolmesta videosta, jotka osallistujat olivat muokanneet. Osallistujien mielestä tyyliltään huomattavasti erilaisten videoiden sekoittaminen oli kuitenkin huono idea, joten pyysimme palautetta ihmisiltä, jotka eivät olleet mukana hankkeessa. Näin pystyimme tarkastelemaan kriittisesti lopullisen videon ensimmäistä versiota ja rohkaisimme osallistujia käsittelemään muita huolenaiheita ja ongelmia, jotka he tunnistivat aiemmin, mutta joita he eivät ehkä uskaltaneet sanoa ääneen. Esimerkiksi kävi ilmi, että jotkut osallistujat eivät pitäneet siitä, että lopullinen video alkoi sotakohtauksilla ja surullisella musiikilla, mikä on tyypillistä sotaa tai pakolaisia käsittelevissä dokumenttelokuvissa.

Osallistujien äännet ja yhteiskehittämisen prosessi

Nastya: *Oikeastaan haluan tehdä meidän videostamme enemmän, tiedäthän, ei niin kovaa, ei niin vakavaa.*

Katarzyna: *Miksi sen ei pitäisi olla niin vakavaa?*

Nastya: *Koska minä ja Misha olemme sellaisia. Se ei ole meidän elämäämme (olla) vakavia ihmisiä. Sen takia, olen nähnyt (videon) alun, todella surullista musiikkia ja bla, bla, se ei ole meidän elämäämme. Vaikka olemme ukrainalaisia pakolaisia, emme ole niin vakavia ihmisiä. Emme ole traumatisoituneita tämän tilanteen takia. **Elämme tätä elämää juuri nyt, emme menneisyydessä.** Tiedän, että on paljon pakolaisia, jotka ovat traumatisoituneita, mutta me emme ole. Joten jos teemme oman videomme, tämän videon ei pitäisi olla niin vakava. Se on meidän elämäämme.*

Edellä esitetty keskustelu on esimerkki neuvotteluprosessista, joka tapahtui lopullisen videon yhteistuotannon aikana. Esimerkissä osallistujat neuvottelivat siitä, miten he halusivat tulla esitellyksi lopullisessa videossa, ja mikä oli heille yksilöinä tärkeää. Osallistuminen yhteistuotantoprosessiin antoi osallistujille mahdollisuuden pohtia tällaisia asioita.

Kielellisistä käytänteistä ja identiteeteistä neuvottelemisen

Lopullisen videon yhteistuotantoprosessin aikana havaitsimme kielellisiä käytänteitä ja identiteettejä koskevia neuvotteluprosesseja. Seuraavassa esitämme otteen (klikkaa kuvaa nähdäksesi videon) elokuvasta (kolmen videon sarja) nimeltä ”Suomi. Meidän päivämme. Unelmamme”, jossa esitellään Viktoriia ja hänen videonsa. Viktoriia saapui Suomeen perheensä kanssa. Kun tapasimme Viktorian ensimmäistä kertaa, hän oli varautunut.

Vaikka sovimme videoprojektimme aiheesta, Viktoriia halusi pikemminkin toteuttaa parodian ukrainalaisesta huijareita käsittelevästä ohjelmasta. Viktoriia kertoi, että hän on aina halunnut olla näyttelijä. Uudelleen pilotointiin osallistuminen antoi hänelle mahdollisuuden kokeilla näyttelystä ja toteuttaa unelmansa. Hänellä oli tilaisuus tuoda esiin identiteetti, jota emme odottaneet – itsevarman nuoren naisen identiteetti, jolla on kunnianhimoisia unelmia.

Ajatuspysäkki

Katso yllä oleva video ja pohdi Viktoriian videolla havaitsemiaan kielikäytänteitä.

Kirjoita pohdintojasi tähän.

Limittäiskieleily oli yleinen käytäntö työpajan ja videoprojektin aikana. Havaitsimme, että osallistujat siirtyivät luontevasti eri (nimettyjen) kielten välillä, yleensä englannin ja venäjän välillä. Epävirallisissa tilanteissa käytettiin myös muita kieliä. Monien kielellisten resurssien joustava käyttö on tärkeää yhteisen ymmärryksen luomiseksi ja hyvien suhteiden rakentamiseksi.

NEW ABC on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti 2020 -tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimuksella nro 101004640.

Tässä käsikirjassa esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat tekijän yksinomaisella vastuulla eivätkä välttämättä vastaa Euroopan komission näkemyksiä.

OSA V: VIESTINTÄ JA JULKAISEMINEN

Lopuksi keskustelimme osallistujien kanssa siitä, miten meidän pitäisi tiedottaa hankkeestamme ja sen tuloksista laajemmalle yhteisölle. Teimme nämä päätökset uudelleen pilotoinnin ja tutkimuksen loppuvaiheessa, mutta keskustelimme näistä asioista myös uudelleen pilotoinnin aiemmissa vaiheissa (mukaan lukien tietoon perustuvan suostumuksen allekirjoittamisen vaihe). Voit lukea lisää videoiden levittämistä koskevien sääntöjen sopimisesta tämän käsikirjan I osasta. ("Videon yhdessä tekemisen vaiheet").

Kuten pilottitoimien ensimmäisen toteutuksen (Mazzaferro, 2022) yhteydessä, pohdimme, kenelle, miten ja miksi halusimme tehdä hankkeemme ja sen tulokset näkyviksi:

Kenelle: Paikallisille hallintoviranomaisille, opettajille, kansalaisjärjestöjen työntekijöille, nuorille ja tutkijoille; kansainväliselle yleisölle.

Miten: Paikallisesti ja kansallisesti: Joidenkin taiteellisten tuotosten esittely työpajan/toiminnan lopputapahtuman aikana (lopputapahtuman näyttely), toiminnan havainnollistaminen julisteiden ja epävirallisten keskustelujen avulla, työpaja kaupungin institutionaalisille sidosryhmille ja sosiaalinen tapahtuma perheille ja ystäville.

Kansallisesti ja kansainvälisesti: (Kansallisella) tasolla: Hankkeen, sen toiminnan ja tulosten esittely kansainvälisissä ja kansallisissa konferensseissa ja tapahtumissa, mahdollisesti yhdessä osallistujien kanssa, digitaalisten kanavien käyttö toiminnan esittelemiseksi laajemmalle yleisölle, kuten **eTwinning alusta** (jonka avulla käyttäjät voivat ladata kuvauksen toiminnastaan ja jakaa sen muiden EU:ssa työskentelevien opettajien kanssa) ja monikäyttöiset alustat, kuten X (entinen Twitter), Facebook ja Instagram).

Hyödyllisiä vinkkejä tutkimustoimintaan

- >> Kutsu paikallisia viranomaisia ja poliittisia päättäjiä tiedotustilaisuuksiin.
- >> Ole varovainen yksityisyyden suojaan liittyvien kysymysten kanssa erityisesti silloin, kun käytät monikäyttöisiä alustoja (esim. X (entinen Twitter), Facebook, Instagram).
- >> Sovi osallistujien kanssa säännöistä, jotka koskevat hankkeen taiteellisten tuotosten käyttöä ja levittämistä.
- >> Osallistujien iän ja kansallisen lainsäädännön vuoksi saatat tarvita vanhempien/huoltajien luvan.

Miksi: Tehdään hankkeen tulokset ja toiminnan pääviesti näkyväksi muille ja haastetaan pakolaistaustaisten nuorten aikuisten kotouttamiseen liittyviä nykyisiä keskusteluja. Osallistujat halusivat esimerkiksi videoiden ja muiden uudelleen pilotoinnin toimintojen tulosten avulla esitellä tavallista elämäänsä ja sitä, että heidän elämänsä jatkuu. Nuoret aikuiset osallistujat halusivat viestiä, että he suhtautuvat optimistisesti tulevaisuuteen, haluavat oppia uusia asioita ja haluavat tutustua Suomeen – kuten kuka tahansa nuori aikuinen. He arvostavat uusien mahdollisuuksien oppimista ja haluavat rakentaa elämäänsä Suomessa.

Lähteet

- Alho, R., Eronen, E., Paljakka, M., Penttilä, A., Simonen, A., Välimäki, M., & Väyrynen, T. (2022). *Katsaus: Ukrainalaiset Suomessa* Helsinki: Sisäministeriö & Sitra. [Katsaus: Ukrainalaiset Suomessa 2022 \(intermin.fi\)](https://www.katsaus.ukrainalaiset.fi)
- Atkinson, P. (2017). *Thinking ethnographically*. Lontoo: Sage.
- Baynham, M., & De Fina, A. (2016). Narrative analysis in migrant and transnational contexts. Teoksessa M. Martin-Jones & D. Martin (toim.) *Researching multilingualism. Critical and ethnographic perspectives*. Lontoo: Routledge, 31–45.
- Bell, D. M., & Pahl, K. (2018). Co-production: Towards a utopian approach. *International Journal of Social Research Methodology*, 21(1), 105–117. <https://doi.org/10.1080/13645579.2017.1348581>
- Copland, F., & Creese, A. (2015). *Linguistic ethnography: Collecting, analysing and presenting data*. Lontoo: Sage.
- Heller, M., Pietikäinen, S., & Pujolar, J. (2017). *Critical sociolinguistic research methods: Studying language issues that matter*. London: Routledge.
- Mazzaferro, G. (2022). [*International migrations and \(im\)mobilities: Identities, agency and voice of refugee background young adults. Pilot action activity handbook*](#) (saatavilla NEW ABC -hankkeen alustalla).
- Moore, E., Bradley, J., & Simpson, J. (toim.) *Translation as translanguaging: The collaborative construction of new linguistic realities*. Bristol: Multilingual Matters.
- Pöyhönen, S., & Simpson, J. (2021). Contesting language policy for asylum seekers in the Northern periphery: The story of Tailor F. *Language Policy*, 20(2), 261–285. <https://doi.org/10.1007/s10993-020-09554-0>
- Pöyhönen, S., Kokkonen, L., Tarnanen, M., & Lappalainen, M. (2020). Belonging, trust and relationships: Collaborative photography with unaccompanied minors. Teoksessa E. Moore, J. Bradley & J. Simpson (toim.) *Translation as translanguaging: The collaborative construction of new linguistic realities*. Bristol: Multilingual Matters, 58–75.
- Sabaté i Dalmau, M. (2018). Exploring the interplay of narrative and ethnography: A critical sociolinguistic approach to migrant stories of dis/emplacement. *International Journal of the Sociology of Language*, 250, 35–58.
- Schliewe, S. (2020). Embodied ethnography in psychology: Learning points from expatriate migration research. *Culture & Psychology*, 26(4), 803–818. <https://doi.org/10.1177/1354067X19898677>
- Stodulka, T., Selim, N., & Mattes, D. (2018). Affective scholarships: Doing anthropology with epistemic affects. *Ethos*, 46(4), 519–536.
- Svynarenko, A., & Koptsyukh, A. (2022). *The situation of Ukrainians in Finland who fled the war: Survey results*. Helsinki: Sisäministeriö. Sisäministeriön julkaisu 2022:34. [The situation](#)

[of Ukrainians in Finland who fled the war: Survey results \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Van der Aa, J. (2017). Senga's story: The epistemological segmentation of narrative trauma. *Tilburg Papers in Culture Studies*, 180.

Lisää luettavaa

Bradley, J., Moore, E., Simpson, J., & Atkinson, L. (2018). Translanguaging space and creative activity: Theorising collaborative arts-based learning. *Language and Intercultural Communication*, 18(1), 54–73.

Flick, U. (2014). *An introduction to qualitative research* (5. painos). Lontoo: Sage.

Heath, C., Hindmarsh, J., & Luff, P. (2010). *Video in qualitative research. Analysing social interaction in everyday life*. Los Angeles: Sage.

Liamputtong, P. (2007). *Researching the vulnerable. A guide to sensitive research methods*. Lontoo; Thousand Oaks, Calif.: Sage.

Vacchelli, Elena (2017). Embodiment as qualitative research: Collage making with refugee, asylum seeking and migrant women. *Qualitative Research*, 18(2), 171–190.

Kiitos huomiostasi!

Toivottavasti tämä käsikirja on innoittanut sinua luomaan omia multimodaalisia ja taidelähtöisiä yhteistyöhankkeita. Nauti yhteiskehittämisestä ja yhdessä tuottamisesta.

Networking the
Educational World:
Across Boundaries for
Community-building

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Kiitokset

Tämän käsikirjan aktiviteetit on luotu ja toteutettu Aurinkopaja-hankkeessa, joka valmentaa nuoria aikuisia pakolaisia heidän kotoutumisprosessinsa aikana Jyväskylässä ja Suomessa. Haluamme kiittää Aurinkopajan valmentajia Roija Aflatunia ja Hannele Vestolaa sekä opiskelijoita Jonna Kortesaarta ja Janita Reunasta heidän valtavasta innostuksestaan hanketta kohtaan ja ammattitaitoisesta ohjauksesta nuorten kanssa työskentelyssä. Ilman teidän sitoutumistanne ja tukeanne emme olisi pystyneet toteuttamaan tätä työpajaa. Haluamme kiittää kaikkia niitä nuoria, jotka osallistuivat tähän uudelleen pilotoinnin hankkeeseen ja kertoivat näkemyksistään kaikissa vaiheissa suunnittelusta julkaisemiseen. Erityiskiitokset kuudelle osallistujalle, jotka jäivät luoksemme lähes yhdeksäksi kuukaudeksi ja tekivät kokemuksistaan videoita. Kiitämme myös Arja Miettistä, Jassin Rezaeita ja Michaël Fandia Monikulttuurikeskus Gloriasta sekä Kaisa Puhakkaa ja Emmanuel Sibomanaa Paremmiin Yhdessä ry:stä palautteen antamisesta koko prosessin ajan ja avusta laajentamistoimien toteuttamisessa. Ilman teidän apuamme emme olisi pystyneet vastaamaan nuorten tarpeisiin ja löytämään osallistujia, jotka hyötyisivät toiminnastamme eniten. Lopuksi kiitämme yhteisötaiteilijoita Anton Amitia, Alina Kliuchia ja Minna Leväslaihoa siitä, että he toivat taiteen osaksi työpajaa. Erityiskiitokset Harith Raad Salihille, joka uhrasi todella paljon aikaa ja vaivaa ohjatakseen nuoria tuottamaan videoita ja toteuttamaan visioitaan.

